

DE PAARDENHOUDERIJ IN HET OMGEVINGSRECHT

HANDREIKING VOOR DE PRAKTIJK

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

COLOFON

Dit is een uitgave van de Sectorraad Paarden (SRP) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

Tekst

mr. A.P. Cornelissen
mr. J. van Groningen
Mw. mr. M.I.J. Toonders
Mw. mr. M. van Steenis
mr. drs. J.G. Verweij

Productie en begeleiding

Mw. ing. N. Krol

Opmaak

EHS Communications

Uitgave

Sectorraad Paarden, mei 2014

Inlichtingen bij

Secretariaat Sectorraad Paarden
0577 - 408320
info@sectorraadpaarden.nl

Adresgegevens

Sectorraad Paarden
Postbus 3040
3850 CA Ermelo

www.sectorraadpaarden.nl

De Handreiking paardenhouderij in het omgevingsrecht is te downloaden op www.sectorraadpaarden.nl.

VOORWOORD

In 2006 publiceerde de Sectorraad Paarden (SRP) in samenwerking met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) de Handreiking paardenhouderij en ruimtelijke ordening. De Handreiking werd in februari 2009 geactualiseerd, maar sindsdien is de wet- en regelgeving dermate ingrijpend veranderd, dat een derde versie van de Handreiking noodzakelijk bleek.

De belangrijkste verandering is ongetwijfeld de introductie van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), die op 1 oktober 2010 in werking trad. Met deze wet zijn de bouwvergunning, de aanlegvergunning maar ook de ontheffing van het bestemmingsplan verdwenen en geïntegreerd in de integrale omgevingsvergunning. De nieuwe Wabo verklaart trouwens ook waarom de naam van de Handreiking is veranderd in de Handreiking paardenhouderij in het omgevingsrecht. Vooral als gevolg van de Wabo is de tekst en de opbouw van de Handreiking ingrijpend aangepast.

Het doel van de Handreiking is sinds de eerste versie werd vervaardigd, niet veranderd: het verschaffen van een instrumentarium waarmee het bevoegd gezag bij rijk, provincie en vooral gemeenten het ruimtelijke beleid voor de paardenhouderij kan vormgeven. Daarnaast dient de Handreiking als een informatiebron voor de paardenhouderij en de verschillende partijen die in deze sector werkzaam zijn.

De afgelopen jaren hebben uitgewezen dat de Handreiking in een duidelijke behoefte voorziet. De toegenomen betekenis van de paardenhouderij voor het buitengebied wordt inmiddels algemeen onderkend en ook in economisch opzicht is de Nederlandse paardenhouderij een factor van betekenis. Vooral in de paardenfokkerij spelen Nederlandse bedrijven wereldwijd een vooraanstaande rol.

De SRP en de VNG spreken de hoop uit dat de nieuwe Handreiking paardenhouderij in het omgevingsrecht net als de eerdere versies, haar weg naar de overheid en de sector zal weten te vinden. Aanbevelingen en suggesties blijven welkom en kunnen worden gemaild naar info@sectorraadpaarden.nl

Ermelo, Den Haag, mei 2014

Sectorraad Paarden

Dhr. P. Jansen

Voorzitter Sectorraad Paarden

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Drs. C.J.G.M. de Vet

Lid directieraad

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

INHOUD

1	Inleiding	6
2	De betekenis van de paardenhouderij voor het platteland	7
3	De plaats van de paardenhouderij in ruimtelijke plannen	8
3.1	De rol van de provincie	8
3.2	Het bestemmen van de paardenhouderij	8
3.3	Gevolgen voor de bestaande bedrijven	9
3.4	De gebondenheid met het buitengebied	9
3.5	De problemen	9
3.6	De huidige praktijk van bestemmen	9
3.7	Het bestemmingsplan	10
3.7.1	Verschillende gebieden binnen een bestemmingsplan	10
3.7.2	Begripsomschrijvingen	11
3.7.3	Bedrijfsmatige, semi-bedrijfsmatige en hobbymatige paardenhouderij	11
3.7.4	De doeleindenomschrijving	12
3.7.5	Het geven van instructies binnen de productiegerichte paardenhouderij	12
3.7.6	De bouw- en gebruiksregels	12
3.7.6.1	Bouwregels	12
3.7.6.2	Gebruiksregels	13
3.7.7	Het rechtstreeks of indirect toestaan van een paardenhouderij	13
3.7.8	Toetsen of het bouwvlak voldoet of aangepast moet worden	13
3.7.9	De verkeersaantrekkende werking en de parkeervoorzieningen	14
3.7.10	Unieke bedrijfssituaties	15
3.8	De eigen geurgevoeligheid	15
4	Het beoordelen van een aanvraag om omgevingsvergunning	16
4.1	Het vergunningproces	16

4.1.1	Een omgevingsvergunning voor een paardenhouderij	16
4.1.2	De belangrijkste activiteiten verder uitgewerkt	17
4.1.2.1	Een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen	17
4.1.2.2	Een omgevingsvergunning voor werken en werkzaamheden	18
4.1.2.3	Een omgevingsvergunning voor het buitenplans afwijken van het bestemmingsplan	18
4.1.2.4	Een omgevingsvergunning voor het binnenplans afwijken van het bestemmingsplan	18
4.1.2.5	Een omgevingsvergunning voor de activiteit milieu dan wel een omgevingsvergunning beperkte milieutoets	19
4.1.2.6	De natuurbeschermingswetvergunning	19
4.1.2.7	De Flora- en faunawet	20
4.2	Een verdere uitwerking van de vragen die een rol spelen bij de vergunningverlening	20
4.2.1	Om welk bedrijfstype of welke combinatie van bedrijfstypen gaat het? Is daarbij sprake van een productiegerichte of gebruiksgerichte paardenhouderij	20
4.2.2	Betreft het een bedrijfsmatige of semi-bedrijfsmatige activiteit?	22
4.2.3	Zijn de in de aanvraag opgenomen voorziening(en) relevant?	22
4.2.4	Wordt de overlast geminimaliseerd	24
4.2.5	Is het noodzakelijk de aanvraag te laten beoordelen door de agrarische beoordelingscommissie?	24
Bijlagen:		25
I	Bedrijfstypen	26
II	Voorzieningen ten behoeve van natuurlijk gedrag van het paard	28
III	Criteria voor een tweede bedrijfswoning	36
IV	Voorbeeld van definities	37
V	Sectorraad paarden	39
VI	Lijst met afkortingen	40

1 INLEIDING

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) in werking getreden. Deze structuurvisie vervangt de Nota Ruimte, maar onder andere ook de Agenda Vitaal Platteland, die in de eerdere versie van deze Handreiking werd beschreven. De structuurvisie geeft een nieuw, integraal kader voor het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid op Rijksniveau. In de structuurvisie schetst het Rijk de ambities tot 2040 en de doelen, belangen en opgaven tot 2028.

Met de SVIR wil het rijk ruimte maken voor groei en beweging. De SVIR is de eerste Rijksnota die de onderwerpen infrastructuur en ruimte integraal behandelt. In de SVIR richt het Rijk zich vooral op decentralisatie. De verantwoordelijkheid wordt verplaatst van Rijksniveau naar provinciaal en gemeentelijk niveau. Provincies en gemeenten krijgen meer bevoegdheden.

Vandaag de dag is de plattelandssamenleving al lang niet meer een overwegend agrarische samenleving, al blijft een krachtige land- en tuinbouw een wezenlijke voorwaarde voor een vitaal platteland. De landbouw bepaalt immers nog altijd sterk het grondgebruik en de identiteit van het landschap, maar is tegelijkertijd in veel regio's niet meer de belangrijkste economische drager: vooral de toeristische en recreatieve sector heeft deze plaats overgenomen en is uitgegroeid tot een belangrijke economische activiteit, met potentie voor verdere groei. Zeker de paardenhouderij, die zowel elementen van agrarisch grondgebruik als ook meer recreatief gebruik in zich heeft, kan aan vergroting van de vitaliteit van het platteland een positieve bijdrage leveren.

De activiteiten in deze sector zijn de laatste jaren flink toegenomen. Voor veel (agrarische) bedrijven is de paardenhouderij een interessante (neven)activiteit geworden, andere bedrijven hebben zich volledig op de paardenhouderij gericht. Al deze activiteiten kunnen een afgewogen plattelandsbeleid bevorderen, mits in goede banen geleid. Veel gemeenten weten echter niet goed hoe ze met de paardenhouderij moeten omgaan. Welke kansen liggen er, wat zijn de valkuilen en welke coördinatie is nodig? Gebrek aan kennis en inzicht en, daardoor, het ontbreken van een goed afgewogen beleid, heeft er toe geleid dat de benadering van de paardenhouderij zeer divers is: in sommige gemeenten wordt de paardenhouderij met open armen ontvangen, terwijl in andere gemeenten de paardenhouderij wordt geweerd.

Om te komen tot een uniformering van de positie van de paardenhouderij op het platteland en in bestemmingsplannen heeft de Sectorraad Paarden (hierna: SRP) mede daarom in september 2004 de eerste versie van het Rapport 'Paardenhouderij en Ruimtelijke Ordening' vastgesteld. Bijna tien jaar later kan worden vastgesteld dat het initiatief van toen naadloos aansluit bij de SVIR van nu. Nu de verantwoordelijkheid voor de afstemming tussen verstedelijking en groene ruimte meer dan voorheen wordt overgelaten aan provincies en gemeenten, kan de geactualiseerde handreiking immers als een hulpmiddel fungeren voor een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming over de paardenhouderij op provinciaal en lokaal niveau.

Voor een goede landschappelijke inpassing van de paardensector op het platteland is een goede samenwerking tussen ondernemers in de paardenhouderij en de overheid onontbeerlijk. Alleen dan kunnen eisen en mogelijkheden goed op elkaar worden afgestemd.

Daar waar reeds sprake is van het uitoefenen van een paardenhouderij wordt gemeenten geadviseerd die ontwikkelingsruimte te bieden, die nodig is voor het continueren van het bedrijf. Voor zover op een bepaalde locatie nog geen paardenhouderij wordt geëxploiteerd, maar de geschiktheid van de locatie gegeven is, wordt eveneens geadviseerd ontwikkelingsruimte te bieden. Daarbij verdient het de voorkeur met behulp van toegesneden planregels maatwerk te leveren. Dit kan vooral worden bereikt door in bestemmingsplannen voor het buitengebied binnen agrarische bouwvlakken niet alleen zuiver agrarische paardenhouderijen toe te staan, maar in plaats daarvan de vestigingsmogelijkheden te verruimen door binnen de agrarische bestemming ook een productiegerichte paardenhouderij (inclusief pensionstal) toe te staan.

Uiteraard kan ook voor een meer gedifferentieerde aanpak worden gekozen, door voor daarvoor in aanmerking komende percelen een specifieke bestemming "paardenhouderij" op te nemen. Dit wordt in ieder geval geadviseerd voor de gebruiksgericte paardenhouderij, niet zijnde een manege.

Ter uitvoering van hetgeen in het Rapport 'Paardenhouderij en Ruimtelijke Ordening' staat, is in samenwerking met de VNG deze handreiking geschreven. Daarin komen achtereenvolgens aan de orde de economische en maatschappelijke betekenis van de paardenhouderij, de plaats die de paardenhouderij ruimtelijk inneemt, wordt het beleidskader geschetst en worden de stappen beschreven die doorlopen worden bij het toetsen van een aanvraag om omgevingsvergunning. Deze stappen worden één voor één verder uitgewerkt. Verder bevat de handreiking nog een aantal bijlagen.

2 DE BETEKENIS VAN DE PAARDENHOUDERIJ VOOR HET PLATTELAND

Hieronder volgt een opsomming van de bijdrage die de paardenhouderij aan de ontwikkelingen op het platteland kan leveren en of aansturing en gemeentelijk beleid nodig zijn.

Onderwerp	Bijdrage aan de ontwikkeling op het platteland	Gemeentelijk beleid op maken
Brede plattelandseconomie	X	
Uitbreidende agrarische (neven) functies	X	
Blijvende grondgebondenheid	X	
Kwaliteit van het landschap	X	X
Natuur en milieu	X	
Recreatieve sector	X	X
Werkgelegenheid op het platteland	X	
Kleine horeca voorziet recreanten	X	X
Blijvende activiteiten in agrarische probleemgebieden	X	
Hergebruik vrijkomende agrarische bebouwing	X	X
Brugfunctie tussen stad en platteland	X	
Levendig platteland	X	
Educatieve functie	X	

Zoals uit het bovenstaande schema volgt, dient voor vier verschillende onderwerpen beleid te worden gemaakt. Deze handreiking kan daarvoor als leidraad dienen.

Met het onderwerp "kwaliteit van het landschap" wordt bedoeld op de landschappelijke inpassing van de verschillende bouwwerken die bij een paardenhouderij horen, zoals een rijhal. Het bevoegd gezag kan medewerking afhankelijk stellen van inplanting van deze bebouwing en als voorwaarde stellen dat bij het indienen van een aanvraag een beplantingsplan wordt overgelegd.

Ook voor de onderwerpen "recreatieve sector" en "kleine horeca", is het van belang dat beleid wordt ontwikkeld. Alleen op deze manier wordt duidelijk of en zo ja, op welke wijze de paardenhouderij zich met het recreatief grondgebruik verdraagt en welke ontwikkelingsmogelijkheden worden geboden.

De meeste gemeenten hebben voor hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing al beleid ontwikkeld, vooral omdat door de voortgaande schaalvergroting agrarische bedrijfscentra overbodig zijn geworden. Geadviseerd wordt binnen dit beleid ook aan de paardenhouderij de nodige ruimte te bieden. Als overigens het in deze handreiking neergelegde uitgangspunt van een verruimde agrarische bestemming wordt gehanteerd, is dat minder snel nodig, omdat het nieuwe agrarische grondgebruik dan bij recht is toegelaten.

Ten opzichte van de tweede druk is in het bovenstaande schema de educatieve functie toegevoegd. In het kader van hun opleiding in de paardenhouderij lopen studenten vaak stage bij verschillende bedrijven, zodat ook deze functie niet onvermeld mag blijven. Ook de zorg- en recreatieve tak binnen de paardenhouderij biedt overigens plaats aan leerlingen.

3 DE PLAATS VAN DE PAARDENHOUDERIJ IN RUIMTELIJKE PLANNEN

3.1 De rol van de provincie

Met de komst van de Wet ruimtelijke ordening (Wro), in 2008, is het idee van de ruimtelijke planning op provinciaal niveau op een geheel andere wijze vormgegeven. In de wet is een scheiding aangebracht tussen enerzijds de indicatieve beleidsuitspraken, neergelegd in een structuurvisie en anderzijds de rechtens bindende normen, die als algemene regels in een verordening kunnen worden opgenomen. Onder de vroegere Wet op de Ruimtelijke Ordening bestond deze regelgevende bevoegdheid niet.

In de wet is onderscheid gemaakt tussen twee soorten algemene regels: regels die zich richten tot de gemeenteraden die bestemmingsplannen vaststellen (artikel 4.1, eerste lid Wro) en regels die zich rechtstreeks tot grondgebruikers richten (artikel 4.1, derde lid Wro). In de praktijk blijkt dat vrijwel alle provincies inmiddels een verordening met regels als bedoeld in het eerste lid hebben vastgesteld¹. Met deze regels kan het provinciale bestuur in vergaande mate de inhoud van bestemmingsplannen bepalen. De regels zijn trouwens ook bepalend voor de inhoud van omgevingsvergunningen voor het afwijken van het bestemmingsplan (artikel 2.1, lid 1 onder c Wabo). Zie voor deze afwijkingsbevoegdheden uitgebreider hoofdstuk 4 van deze handreiking.

Een belangrijke voorwaarde voor het stellen van voorschriften op grond van het eerste lid van artikel 4.1 Wro, is het vereiste dat de regels vanuit het provinciaal belang noodzakelijk moeten zijn. Inmiddels is uit de jurisprudentie gebleken dat het begrip 'provinciaal belang' ruim wordt uitgelegd. De bestuursrechter neemt vrij snel aan dat met een regel in de verordening een provinciaal belang is gediend. Het gevolg is dat de bevoegdheid van gemeentebesturen om medewerking te verlenen aan ontwikkelingsplannen voor een paardenhouderij door de algemene regels kan worden beperkt. Inmiddels heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State ook al uitgesproken dat een bepaalde ontwikkeling met betrekking tot een paardenhouderij, niet in overeenstemming was met de provinciale verordening².

Mocht de gemeenteraad toch een bestemmingsplan vaststellen dat zich niet met de provinciale verordening verdraagt, dan kan het college van gedeputeerde staten een reactieve aanwijzing geven. Deze bevoegdheid is geregeld in artikel 3.8, lid 6 Wro. Een reactieve aanwijzing heeft tot gevolg dat een vastgesteld bestemmingsplan (deels) niet in werking treedt. In de wet is wel een aantal vereisten opgenomen, onder meer dat gedeputeerde staten tegen het ontwerpbestemmingsplan een zienswijze moeten hebben ingediend.

Samengevat kan worden vastgesteld dat de gemeenteraad bij het bestemmen van een paardenhouderij gebonden kan zijn aan bindende provinciale regelgeving. De aanvrager die plannen heeft voor zijn of haar paardenhouderij doet er daarom verstandig aan ook onderzoek te doen naar de inhoud van deze regelgeving.

3.2 Het bestemmen van de paardenhouderij

De paardenhouderij kent een grote diversiteit aan verschijningsvormen. Een relatief beperkt aantal daarvan valt onder de agrarische bestemming. Zuiver agrarische bedrijven zijn bedrijven waar uitsluitend paarden worden opgefokt, bedrijven die als hengstenhouderij in gebruik zijn of bedrijven waar paarden voor de melkproductie worden gehouden. Bij deze bedrijven staat het voortbrengen van agrarische producten voorop en volstaat een agrarische bestemming.

Een bijzondere plaats nemen de zogenaamde opfokbedrijven in. Het opfokken van elders gefokte paarden wordt namelijk niet aangemerkt als het uitoefenen van een agrarisch bedrijf, omdat dan geen sprake is van het voortbrengen van agrarische producten³. Bedrijven waar de paarden ter plaatse zijn gefokt en ook worden opgefokt, kunnen wel als een agrarisch bedrijf worden aangemerkt.

In de paardenhouderij hebben de meeste bedrijven geen zuiver agrarisch karakter. Het overgrote deel richt zich mede- al dan niet in overwegende mate – op aanverwante agrarische activiteiten, zoals de trainings- en africhtingstallen, al dan niet als onderdeel van een fok- en opfokstal, de sportstallen, de handelsstallen en de pensionstallen. Vaak komen mengvormen voor. Voor deze bedrijven, inclusief de opfokbedrijven, wordt aanbevolen in bestemmingsplannen de agrarische bestemming te verruimen. Daartoe is een aanpassing van de planregels noodzakelijk. Achterliggende gedachte is dat ook in de paardenhouderij vee wordt gehouden, waardoor vestiging in het buitengebied het meest voor de hand ligt. Ten principale blijft de wijze van bestemmen uiteraard een beleidskeuze van het bevoegd gezag. Het staat de planwetgever immers vrij om het begrip 'agrarisch bedrijf' naar eigen inzicht te definiëren.

Naast het verruimen van de agrarische bestemming, bestaat ook de mogelijkheid te kiezen voor een specifieke bestemming 'paardenhouderij'. Deze bestemming kan gebruikt worden voor maneges, maar kan ook ruimer worden toegepast en andere vormen van paardenhouderij bestrijken.

¹ Regels op grond van lid 3 komen veel minder voor.

² ABRvS 15 januari 2014, 201302908/1/R3, r.o. 5.4

³ ABRvS 28 december 2011, nr. 201012078/1/R1 en ABRvS 11 april 2012, nr. 201109306/1/A1

3.3 Gevolgen voor de bestaande bedrijven

Met het laten vervallen van het uitdrukkelijke onderscheid in agrarische en niet-agrarische paardenhouderij en het in de plaats daarvan verruimen van de agrarische bestemming of het toekennen van een specifieke bestemming paardenhouderij, wordt aan de paardenhouderij een zelfstandige plaats geboden. Dit hoeft op zichzelf beschouwd geen afbreuk te doen aan de ruimtelijke kwaliteit van het gebied. Ook agrarische bedrijven genereren vergelijkbare, veelal zelfs omvangrijkere gebouwen, terwijl de effecten van een productiegerichte paardenhouderij op zichzelf genomen niet nadelig(er) zijn voor de ruimtelijke kwaliteit, nu de productiegerichte paardenhouderij zich net als een veehouderij primair richt op het houden van dieren. Het enkele feit dat de eigendom van de paarden bij derden berust, is daarvoor op zichzelf niet relevant. Ook de hedendaagse vleeskalverenhouderij en de opfok van vrouwelijk jongvee vindt steeds vaker in opdracht van de eigenaar plaats.

Wanneer een paardenhouderij zich niet langer laat vergelijken met een productiegerichte paardenhouderij, is het raadzaam meer gedifferentieerd ruimtelijk beleid te formuleren. Dat geldt vooral voor bedrijven waarbij naast het paard ook de ruiter en amazone centraal staan, zoals maneges.

Voor bedrijven die in het verleden ten onrechte onder de agrarische bestemming zijn gestart, is het raadzaam in het bestemmingsplan hetzij een maatbestemming op te nemen, hetzij te kiezen voor de verruimde agrarische bestemming. Daarmee worden bestuursrechtelijke sancties voorkomen.

3.4 De gebondenheid met het buitengebied

De paardenhouderij is primair aangewezen op het landelijk gebied. Nu de traditionele landbouw en veehouderij vanwege een steeds verdergaande schaalvergroting in absolute aantallen sterk aan betekenis heeft ingeboet, en er jaarlijks nog steeds veel van die bedrijven stoppen, neemt de betekenis van de paardenhouderij voor het platteland toe. Vooral door het grondgebonden karakter is de paardenhouderij een passende vervolgfunctie op het vroegere agrarische grondgebruik. Grazende paarden worden in het algemeen ook als een verrijking voor het landschap gezien.

Wel dient bijzondere aandacht te worden besteed voor de wijze waarop de weiden worden afgezet. Zo mag bij de afrastering van paardenweides geen prikkeldraad worden gebruikt. Voor de hoogte van de omheining van een weide, wordt 1,5 meter aanbevolen⁴. Daarnaast is van belang dat voor paarden die dag en nacht buiten verblijven, een schuilgelegenheid in de vorm van een schuilstal of bosschage aanwezig is⁵.

Tot slot dient in dit verband te worden beklemtoond dat de paardenhouderij naar haar aard, net als iedere andere veehouderij, voor de vestigingsmogelijkheden is aangewezen op het buitengebied. De ruimte voor stallen, overige voorzieningen en weidegronden, zijn alleen daar te vinden. Bovendien kan een paardenhouderij vanwege de uitstraling op de omgeving meestal niet met andere, meer stedelijke functies worden gecombineerd.

3.5 De problemen

De rol van de paardenhouderij wordt in sommige gevallen belemmerd door het ontbreken van een eenduidig en herkenbaar ruimtelijk beleid. In bestemmingsplannen wordt de paardenhouderij, vanwege het ontbreken van een specifiek toetsingskader, vaak meegenomen onder de agrarische bestemming. Inmiddels is er rechtspraak waaruit blijkt dat een paardenhouderij lang niet altijd als agrarisch bedrijf kan worden aangemerkt. Hierboven werd al gewezen op de beoordeling van een opfokbedrijf⁶.

In een andere zaak⁷ bleek dat alleen het weiden van paarden niet in overeenstemming is met de agrarische bestemming, aangezien beweiding geen onderdeel is van de bedrijfsvoering van een grondgebonden agrarisch bedrijf. Paarden die namelijk behoren bij een manege (niet-agrarisch) mogen niet in een weide worden gehouden, als die weide ook alleen voor agrarische doeleinden is bestemd. Verder oordeelde de Afdeling⁸ dat het stallen, trainen en africhten van paarden en pony's niet is aan te merken als uitoefening van een agrarisch bedrijf, omdat daarbij de gerichtheid op het voortbrengen van een agrarisch product ontbreekt. Alleen paardenhouderijen die zich louter en alleen toeleggen op het voortbrengen van melk en/of dieren vallen zodoende binnen de gebruiksdefinitie van een agrarisch bedrijf. Dit maakt het noodzakelijk dat, gegeven de wens de verschillende typen paardenhouderijen in te passen, de agrarische bestemming te verruimen dan wel een afzonderlijke bestemming 'paardenhouderij' in het bestemmingsplan op te nemen.

3.6 De huidige praktijk van bestemmen

In menig bestemmingsplan wordt de paardenhouderij onder de bestemmingen "agrarische bedrijven" of "recreatie" meegenomen. Dit 'meenemen', zo is in de praktijk gebleken, doet onvoldoende recht aan de inmiddels zelfstandige positie die de paardenhouderij zich in de afgelopen jaren heeft verworven. De paardenhouderij laat zich juist slecht onderbrengen bij één van deze bestemmingen. Dit is te wijten aan de huidige wijze van redigeren van de doeleindenomschrijving. Beter is het in bestemmingsplannen de niet zuiver agrarische paardenhouderij op te nemen in de doeleindenomschrijving van de agrarische bestemming. Een alternatief is een maatbestemming toe te kennen.

⁴Handboek Veilig Paardrijden, versie 2.1, juli 2013, blz. 11

⁵Gids voor Goede Praktijken, Sectorraad Paarden, blz. 11

⁶ABRvS 28 december 2011, nr. 201012078/1/R1 en ABRvS 11 april 2012, nr. 201109306/1/A1

⁷ABRvS 26 september 2012, nr. 201012079/1/R2

⁸ABRvS 29 november 2006, nr. 200601403/1

3.7 Het bestemmingsplan

Elke gemeente stelt meerdere bestemmingsplannen vast voor het grondgebied van de gemeente. Bij het vaststellen van het bestemmingsplan voor het buitengebied worden keuzes gemaakt welke bestemmingen waar worden gelegd en wat binnen die bestemmingen aan bouw- en gebruiksmogelijkheden wordt toegestaan. Het bestemmingsplan voor het buitengebied zal ook beleidsuitgangspunten (gaan) bevatten voor de positionering van de paardenhouderij.

3.7.1 Verschillende gebieden binnen een bestemmingsplan

Een grove onderverdeling die veelal wordt toegepast, is het opdelen van het buitengebied in een agrarisch gebied, in een agrarisch gebied met bijzondere waarden, in een natuurgebied, in een recreatiegebied en in een kernrandgebied.

Agrarisch gebied

Het agrarisch gebied kenmerkt zich door de aanwezigheid van bedrijven en overige bebouwing die als passend voor het platteland worden gezien. Voor agrarische bedrijven wordt veelal gebruik gemaakt van de detailbestemming “agrarisch bouwvlak”.

Geadviseerd wordt voor de paardenhouderij een zelfde wijze van bestemmen te hanteren. Het verdient daarbij de voorkeur om voor de productiegerichte paardenhouderij - voor zover het niet reeds gaat om een zuiver agrarisch bedrijf zoals een fokkerij, een hengstenhouderij of een paardenmelkerij waarbij sprake is van een agrarische bestemming - de verruimde agrarische bestemming dan wel de detailbestemming “paardenhouderij” toe te kennen.

Met betrekking tot de gebruiksgesichte paardenhouderij wordt geadviseerd eveneens de detailbestemming “paardenhouderij” te hanteren. Wel kunnen lokale omstandigheden aanleiding geven in een concreet geval geen bouwvlak toe te kennen. Geadviseerd wordt de beoogde vestigingslocatie te toetsen aan dezelfde criteria als die gelden voor een agrarisch bouwvlak en een bouwvlak voor een productiegerichte paardenhouderij.

Agrarisch gebied met bijzondere waarden

Wanneer landschappelijke, natuur- of archeologische waarden noodzaken tot een meer specifieke bestemming, kunnen die waarden in de weg staan aan het vestigen van een paardenhouderij.

Geadviseerd wordt om ook in dat geval voor de productiegerichte paardenhouderij de vestigingscriteria te hanteren die gelden voor agrarische bedrijven. Ingeval gekozen wordt voor de verruimde agrarische bestemming is daarvan reeds sprake.

Voor de gebruiksgesichte paardenhouderij kunnen andere, zwaardere, criteria gelden. Wel wordt geadviseerd de gebruiksgesichte paardenhouderij zoveel mogelijk gelijk te behandelen met de agrarische bedrijven en productiegerichte paardenhouderij. Ook hier geldt dat voorkomen moet worden dat een gebruiksgesichte paardenhouderij die de kenmerken heeft van een agrarisch bedrijf of een productiegerichte paardenhouderij, uitsluitend vanwege zijn aard beperkingen krijgt opgelegd.

Natuurgebied

In beginsel zal het bedrijven niet worden toegestaan zich in een natuurgebied te vestigen. Wel kan het zijn, dat er reeds bedrijven zijn gevestigd. Geadviseerd wordt, wanneer die bedrijven willen omschakelen naar een paardenhouderij, in beginsel medewerking te verlenen. Paardenhouderijen hebben veelal een omvang van minder dan 100 paarden en de ammoniak (NH³) emissie is daardoor laag. De immissie heeft daardoor niet snel significante gevolgen voor de natuurwaarden van het natuurgebied. Temeer niet, nu bij omschakeling altijd sprake zal zijn van een afname van de emissie, en dus van een lagere depositie.

Met name voor de gebruiksgesichte paardenhouderij kan het gebied waarin het bedrijf is gevestigd, belangrijk zijn. Voor het maken van buitenritten is een goed uitrijdgebied met veilige voorzieningen van onschatbare waarde. Daarmee is niet gezegd, dat voor een productiegerichte paardenhouderij de omgeving niet van belang is. Ook dan kan de aanwezigheid van goede uitrijdmogelijkheden toegevoegde waarde hebben.

De verkeersaantrekkende werking is een aspect waaraan belang kan toekomen, maar hoeft niet per se aan de vestiging in een natuurgebied in de weg te staan. Ook wandelaars en fietsers komen met de auto naar het natuurgebied en parkeren op daartoe speciaal ingerichte parkeerplaatsen. Voor zover de verkeersaantrekkende werking van met name de gebruiksgesichte paardenhouderij daarmee vergelijkbaar is, wordt geadviseerd aan het omschakelen naar een paardenhouderij medewerking te verlenen.

Verder harmonieert het weiden van paarden in of nabij een natuurgebied heel goed met de overige kenmerken van zo'n gebied. Passanten zullen de aanwezigheid van paarden veelal als positief ervaren.

Recreatiegebied

In een gebied voor verblijfsrecreatie zal een gebruiksgerichte paardenhouderij veelal aanvaardbaar worden geacht. De recreanten kunnen in dat geval op verschillende wijzen genieten van de aanwezigheid van paarden.

Voor zover uitsluitend sprake is van een gebied voor dagrecreatie, wordt geadviseerd per geval te bezien of de vestiging van een paardenhouderij ruimtelijk aanvaardbaar is. Denkbaar is dat in een dergelijk gebied een gebruiksgerichte paardenhouderij wordt toegestaan.

Een recreatiegebied zal zich naar verwachting minder lenen voor de vestiging van een productiegerichte paardenhouderij. De meerwaarde daarvan voor het recreatieve gebruik dat van het gebied wordt gemaakt ontbreekt volledig, terwijl voorts voor de productiegerichte paardenhouderij in het overige buitengebied juist veel mogelijkheden bestaan.

Kernrandgebied

Het kernrandgebied is in beginsel een goed vestigingsgebied voor de gebruiksgerichte paardenhouderij. Het buiten het stedelijke gebied doch nog net op loop- of fietsafstand vestigen van een gebruiksgerichte paardenhouderij heeft voordelen. Niet is daarmee gezegd, dat het kernrandgebied als het primaire vestigingsgebied voor de gebruiksgerichte paardenhouderij moet worden aangemerkt. Geadviseerd wordt de aanwezigheid van een kernrandgebied niet ten nadele van de vestigingsmogelijkheden in de overige gebieden te brengen.

3.7.2 Begripsomschrijvingen

Het verdient de voorkeur in de begripsbepalingen van een bestemmingsplan onderscheid aan te brengen in gebruiksgerichte paardenhouderij en productiegerichte paardenhouderij.

Gebruiksgerichte paardenhouderij: een paardenhouderij waar het rijden c.q. menen met paarden primair gericht is op de ruiter/amazone/menner.

Productiegerichte paardenhouderij: een paardenhouderij waar uitsluitend of in hoofdzaak handelingen aan en/of met paarden worden verricht die primair gericht zijn op het voortbrengen, africhten, trainen en verhandelen van paarden.

Agrarisch bedrijf (verruimde agrarische bestemming)

Een aan het buitengebied gebonden bedrijf waar uitsluitend of in hoofdzaak het houden van dieren en/of het telen van gewassen voorop staat, waaronder mede wordt verstaan qua aard vergelijkbare activiteiten, zoals ook productiegerichte paardenhouderij, inclusief pensionstal en/of opfokstal.

Toelichting:

Onder gebruiksgerichte en productiegerichte paardenhouderij vallen alle paardenhouderijen. Dit laat onverlet dat fokkerijen, hengstenhouderijen en paardenmelkerijen, vanwege hun zuiver agrarische karakter, ook, wellicht zelfs beter, als agrarisch bedrijf kunnen worden aangemerkt. In dat geval gaat het namelijk uitsluitend om het voortbrengen van producten door middel van het houden van dieren. Dit verschilt niet van de andere vormen van agrarisch gebruik.

Bij een verbreding van de agrarische bestemming verandert er voor deze bedrijven niets. Wel vallen in dat geval alle productiegerichte paardenhouderijen onder de verruimde agrarische bestemming, inclusief een pensionstal en een opfokstal. De problemen die in de vorige paragraaf werden gesignaleerd, kunnen daarmee worden opgelost. Door in de begripsomschrijving van productiegerichte paardenhouderij de woorden 'in hoofdzaak' te vermelden, wordt voorkomen dat het gebruiksgericht houden van paarden als nevenactiviteit direct leidt tot een gebruiksgerichte paardenhouderij. Dit doet recht aan de huidige praktijk, waar de hedendaagse paardenhouderij een mengvorm is van activiteiten, hetgeen, een enkele uitzondering daargelaten, betekent, dat wanneer vastgehouden blijft worden aan het onderscheiden tussen agrarische en niet-agrarische paardenhouderijen, er aan de paardenhouderij onvoldoende ruimte wordt geboden. Er kan niet worden voorbijgegaan aan de ontwikkeling die de productiegerichte paardenhouderij heeft doorgemaakt. Daardoor is het onmogelijk de mengvorm van de diverse verschijningsvormen trachten uit te sluiten en aansluiting te blijven zoeken bij uitsluitend de traditionele agrarische paardenhouderij.

3.7.3 Bedrijfsmatige, semi-bedrijfsmatige en hobbymatige paardenhouderij

Een paardenhouderij kan een bedrijfsmatige, semi-bedrijfsmatige of hobbymatige paardenhouderij zijn. Daarnaast kan de rijvereniging als aparte categorie worden genoemd.

Bij bedrijfsmatig gebruik is sprake van een volwaardige paardenhouderij, gericht op het genereren van een voldoende bedrijfsresultaat. Van semi-bedrijfsmatig is sprake wanneer het bestaansrecht van de paardenhouderij niet geheel afhankelijk is van het daarmee te genereren bedrijfsresultaat maar qua omvang en aard niet kan worden aangemerkt als hobbymatig. Hobbymatig is de restcategorie, waarbij het houden van paarden kleinschalig is en niet gericht op het genereren van omzet.

Een rijvereniging kan niet als paardenhouderij worden aangemerkt, maar kan vanwege de relatie die tussen paarden en de vereniging bestaat daarvan ook weer niet geheel los worden gezien. Rijverenigingen beschikken meestal alleen over een sportaccommodatie, waarin in verenigingsverband met paarden wordt gereden, zonder dat ter plaatse paarden worden gehouden.

3.7.4 De doeleindenomschrijving

Afhankelijk van de gekozen wijze van bestemmen zal de paardenhouderij in het bestemmingsplan worden opgenomen onder de verruimde agrarische bestemming of als specifieke bestemming 'paardenhouderij'.

Wanneer wordt gekozen voor de verruimde agrarische bestemming, dient de doeleindenomschrijving te worden aangevuld met 'een productiegerichte paardenhouderij, inclusief pensionstal en/of opfokstal'. Het mede toestaan van een pensionstal en/of opfokstal onder de agrarische bestemming wordt aanbevolen, maar kan in verschillende gradaties vorm worden gegeven. Ook kan ervoor worden gekozen de pensionstal en/of het opfokstal uitsluitend toe te staan binnen de specifieke bestemming 'paardenhouderij'.

Bij het vormgeven van de bestemming 'paardenhouderij' zal de doeleindenomschrijving zich in beginsel uitstrekken over iedere vorm van paardenhouderij. Geadviseerd wordt de sturing die vervolgens aan het concreet invullen van de bestemming (nieuwvestiging) moet worden gegeven, verder in de planregels te regelen, waarbij in ieder geval de advisering -bij voorkeur- door de deskundigencommissies aan de hand van een door de initiatiefnemer over te leggen bedrijfsplan verplicht wordt gesteld. Geringe uitbreidingen kunnen van de adviseringsplicht worden uitgezonderd.

De bestemming 'paardenhouderij' kan betrekking hebben op het gehele plangebied, maar kan zich ook beperken tot een bepaald deel of gedeelten van het gebied. Uiteraard is dit een beleidsvrijheid die door gemeenten zelf zal moeten worden ingekleurd. Door het opnemen van de bestemming 'paardenhouderij' als detailbestemming, kunnen de vestigingsmogelijkheden worden beperkt tot bepaalde delen van de verbeelding. Een dergelijke wijze van bestemmen voorkomt, dat op daarvoor niet of minder geschikte locaties een paardenhouderij moet worden toegestaan.

3.7.5 Het geven van instructie binnen de productiegerichte paardenhouderij

Het geven van instructie dient als inherent aan ieder type paardenhouderij, ongeacht zijn omvang, te worden aangemerkt. Dat is niet alleen uit bedrijfseconomisch oogpunt noodzakelijk, het geven van instructie maakt een wezenlijk onderdeel uit van het bedrijfsresultaat. Op deze wijzen kan ook het hoge niveau van de Nederlandse paardensport worden veiliggesteld. Wel geldt daarbij de voorwaarde, dat de instructie geen hoofdactiviteit wordt. Deze moet altijd ondergeschikt blijven aan de primaire doelstelling.

In veel gevallen wordt de instructie verzorgd door beoefenaars van de paardensport die vallen onder de categorie productiegerichte paardenhouderij. Het onderscheid in productiegericht en gebruikgericht is slechts bedoeld ter voorkoming dat de instructie een waarneembare activiteit wordt. Bij een productiegerichte paardenhouderij dient de instructie ondergeschikt te zijn aan de overige activiteiten. In tegenstelling tot de gebruikgerichte paardenhouderij, staat bij een productiegerichte paardenhouderij immers het paard centraal, in plaats van de ruiter en de amazone.

3.7.6 De bouw- en gebruiksregels

3.7.6.1 Bouwregels

In de bouwregels wordt de omvang van het bouwvlak en de daarbinnen te bouwen bouwwerken geregeld.

Geadviseerd wordt voor de omvang van de bouwvlakken uit te gaan van:

bedrijfsmatige paardenhouderij	: 1,0 – 2,5 ha;
semi-bedrijfsmatige paardenhouderij	: 0,5 – 1,0 ha;

Voor het goed functioneren van een paardenhouderij zijn onder meer de navolgende bouwwerken noodzakelijk:

- een bedrijfswoning;
- enkele verblijven voor personeel;
- een gebouw met stallen;
- een buitenrijbaan met verlichting;
- een binnenrijbaan met ontvangstruimte;
- een springweide met hindernismateriaal
- een mestopslag;
- een loods voor opslag en stalling;
- een (overdekte) stap- en/of trainingsmolen;
- een longeercirkel.
- een paddock
- parkeergelegenheid

Deze voorzieningen hoeven echter niet allemaal per se binnen het bouwvlak te worden gerealiseerd. Een buitenrijbaan, een springweide, een mestopslag, een stap- of trainingsmolen en een longecirkel kunnen vanwege hun verschijningsvorm ook buiten het bouwvlak worden toegestaan. Uiteraard ligt de keuze daarvoor bij de planwetgever. Geadviseerd wordt voor de bouwregels de gebruikelijke wijze van redigeren te hanteren. In beginsel is voldoende dat de bouwregels een nok- en gothoogte vermelden.

Per bouwvlak geldt dat in beginsel één bedrijfswoning kan worden toegestaan. Geadviseerd wordt de noodzaak van een tweede bedrijfswoning te beoordelen aan de hand van de aard of omvang van het bedrijf. In sommige gevallen kan het noodzakelijk zijn dat vanuit twee bedrijfswoningen toezicht op het bedrijf wordt uitgeoefend. Het gaat dan vaak om grote bedrijven, die meestal uit meerdere afzonderlijke bedrijfsonderdelen bestaan. Zie daarvoor bijlage III. Voor stagiaires en grooms is het wenselijk dat verblijfsruimten worden toegestaan, mits deze niet tevens als zelfstandige woonruimte dienst kunnen doen.

3.7.6.2 Gebruiksregels

Naast een afzonderlijke definiëring verdient het de voorkeur het planologisch onderscheid tussen productiegerichte en gebruikgerichte paardenhouderij binnen het artikel dat de bestemming regelt, vorm te geven. In dat geval zal voor beide typen paardenhouderij een afzonderlijke regeling moeten worden opgenomen. Daarmee wordt voorkomen dat een niet gewenste ontwikkeling optreedt met betrekking tot een bepaald type paardenhouderij. Het onderscheid mag daarbij niet zo ver gaan, dat een mengvorm van binnen de beide typen te onderscheiden bedrijfsvormen volledig wordt uitgesloten⁹.

Indien wordt gekozen voor het opnemen van een specifieke bestemming 'paardenhouderij' wordt geadviseerd om voor een gebruikgerichte paardenhouderij uitdrukkelijk in de gebruiksregels op te nemen, dat paarden van derden in pension mogen worden gestald, met gebruikmaking van de faciliteiten van het bedrijf, dan wel dat door het bedrijf zelf paarden aanwezig worden gehouden teneinde derden daarmee te laten rijden. Dat zijn namelijk de kenmerken van een gebruikgerichte paardenhouderij.

3.7.7 Het rechtstreeks of indirect toestaan van een paardenhouderij

Bij een nieuw initiatief, bijvoorbeeld omschakeling van een agrarisch bedrijf naar een paardenhouderij, een nieuw bedrijf op een vrijkomende agrarische bedrijfslocatie (VAB) of een nieuwe locatie kan het instrument van de wijzigingsbevoegdheid¹⁰ in het bestemmingsplan worden opgenomen. Deze bevoegdheid is gebaseerd op artikel 3.6, lid 1, onder a van de Wro. In de planregels moeten objectieve criteria zijn vastgelegd aan de hand waarvan burgemeester en wethouders kunnen bepalen in welke gevallen zij van deze bevoegdheid gebruik mogen maken. Het instrument van de wijzigingsbevoegdheid biedt het gemeentebestuur de mogelijkheid sturend op te treden.

Voor een wijzigingsplan moet op grond van artikel 3.9a van de Wro de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Awb worden toegepast. De procedure begint met de terinzagelegging van het ontwerpbesluit gedurende zes weken, binnen welke termijn belanghebbenden schriftelijk of mondeling een zienswijze naar voren kunnen brengen. Vervolgens stellen burgemeester en wethouders het wijzigingsplan vast. Tegen het vastgestelde plan staat voor belanghebbenden (die in die procedure een zienswijze moeten hebben ingediend), een rechtstreekse beroepsmogelijkheid op de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State open.

Behalve de wijzigingsbevoegdheid biedt de Wro ook de mogelijkheid van de binnenplanse afwijking¹¹. Het is echter vaste jurisprudentie¹² dat het toekennen van een bouwvlak of het wijzigen van de bestemming niet met toepassing van deze bevoegdheid kan worden geregeld. De mogelijkheden van dit instrument zijn zodoende beperkt.

Als het bestemmingsplan zelf geen regels bevat om het plan te wijzigen, kan een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, lid 1 onder c Wabo juncto artikel 2.12, lid 1 onder a onder 3 Wabo worden aangevraagd. Voorwaarde is dan dat de activiteit waarvoor vergunning wordt verleend, niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening. Een andere mogelijkheid is het gedeeltelijk herzien van het bestemmingsplan zelf. Uiteraard kan er voor gekozen worden dat binnen een bepaalde hoofdbestemming bij recht de vestiging van een paardenhouderij wordt toegestaan. Dit is een beleidsvrijheid die een gemeente naar eigen inzicht kan invullen. Ingeval wordt gekozen voor de verruimde agrarische bestemming, dan is deze beleidsvrijheid reeds volledig ingevuld.

3.7.8 Toetsen of het bouwvlak voldoet of aangepast moet worden

In het bestemmingsplan is het zogenoemde bouwvlak vastgelegd. Dit houdt in de begrenzing van de ruimte waarbinnen een bedrijf bebouwing mag oprichten. De grootte van het bouwvlak is vaak gekoppeld aan het type bedrijf. Er bestaan vaak (grote) verschillen tussen gemeenten in de wijze van bestemmen. Hieronder volgt een overzicht van welke voorzieningen bij voorkeur binnen het bouwvlak vallen, maar in sommige gevallen ook daarbuiten zouden moeten kunnen worden opgericht.

⁹ Bijvoorbeeld: een sport-, africhtings- en handelsstal omvat mede (enkele) boxen voor pensionpaarden.

¹⁰ Artikel 3.6, lid 1 onder a Wro

¹¹ Artikel 3.6, lid 1 onder c Wro

¹² ABRvS 15 augustus 2012, 201105700/1/R4

Voorziening	Bouwwerk/inrichting	Binnen het bouwvlak
Weidegang		Nee
Paddock		Nee
Uitloop		Nee
Stal ((merrie)box, stand of loopstal)	Bouwwerk	Ja
Binnenrijbaan	Bouwwerk	Ja
Buitenrijbaan	Bouwwerk ²	Ja/Nee ¹
Stap-/trainingsmolen	Bouwwerk	Ja/Nee ¹
Springweide	Bouwwerk ²	Ja/Nee ¹
Longeercirkel	Bouwwerk	Ja/Nee ¹
Materieelopslag	Bouwwerk	Ja
Voeropslag	Bouwwerk	Ja
Strooiselopslag	Bouwwerk	Ja
Mestopslag	Bouwwerk	Ja/Nee ¹
Kantoorruimte	Bouwwerk	Ja
Ontvangstruimte	Bouwwerk	Ja
Kantine	Bouwwerk	Ja
Hulpkracht(en)ruimte	Bouwwerk	Ja
(Bedrijfs)woning	Bouwwerk	Ja
Was/poetsplaats	Inrichting	Ja
Solarium	Inrichting	Ja
Opvoelbox	Inrichting	Ja
Laboratorium	Bouwwerk of inrichting	Ja

¹ Hangt af van de situatie en mogelijkheid tot overlast. Zie hiervoor paragraaf 4.2.4.

² Is afhankelijk van de constructie. Veelal zal sprake zijn van een bouwwerk. Soms ook kan de uitvoering zo gekozen zijn, dat sprake is van een werk (zandbodem omgeven door bielzen).

Naast het feit dat de bovengenoemde voorzieningen voor een paardenhouderij noodzakelijk zijn, wordt geadviseerd het bouwvlak zodanig te verruimen dat wordt voldaan aan de richtlijnen voor huisvesting en beweging van paarden zoals in de Gids voor Goede Praktijken¹³ staat vermeld. Zo is in de Gids opgenomen dat de boxoppervlakte minimaal 10 m² moet bedragen voor paarden die groter zijn dan 1,56 meter. Voor pony's kleiner dan 1,56 meter geldt een boxoppervlakte van minimaal (2xstokmaat)².

Per 1 januari 2012 hanteert de praktijk deze maatvoering. Er geldt een overgangsperiode van 15 jaar voor bestaande stallen, zodat paardenhouderijen uiterlijk op 1 januari 2027 de boxmaten aangepast dienen te hebben. Daarnaast geldt dat stands, waarin paarden permanent aangebonden worden gehouden, per 1 januari 2017, ook conform de Gids voor Goede Praktijken, niet meer zijn toegestaan. Gelet op deze verplichtingen in het kader van dierenwelzijn, is het wenselijk medewerking te verlenen aan aanvragen tot vergroting van een bouwvlak.

Een vergroting van het bouwvlak zal als regel met behulp van de wijzigingsbevoegdheid moeten plaatsvinden of, als in het bestemmingsplan deze bevoegdheid niet is opgenomen, met een buitenplanse afwijking. Zie hiervoor paragraaf 3.7.7.

¹³ Gids voor Goede Praktijken, Sectorraad Paarden, blz. 10 e.v.

3.7.9 De verkeersaantrekkende werking en de parkeervoorzieningen

Met name de gebruiksgerichte paardenhouderij genereert meer en andersoortig verkeer dan een gewoon agrarisch bedrijf. Vanuit een oogpunt van een goede ruimtelijke ordening dient een nadere afweging te worden gemaakt bij het toestaan van een gebruiksgerichte paardenhouderij. Als gevolg hiervan kiezen gemeenten ervoor alleen gebruiksgerichte paardenhouderij in kernrandgebieden toe te staan. Hoewel begrijpelijk, verdient het echter aanbeveling gebruiksgerichte paardenhouderij niet bij voorbaat in de rest van het landelijk gebied uit te sluiten. Vestiging dient mede afhankelijk te worden gesteld van nader onderzoek naar de verkeerseffecten. Als bijvoorbeeld sprake is van een goede verkeersontsluiting van een midden in een landelijk gebied gelegen paardenhouderij, wordt aanbevolen een gebruiksgerichte paardenhouderij toe te staan.

Om geen overlast voor de omgeving op te leveren, verdient het de voorkeur iedere paardenhouderij in haar eigen structurele parkeerbehoefte te laten voorzien. Voor maneges geldt dat minimaal 0,3 en maximaal 0,5 parkeerplaats¹⁴ per box aanwezig moet zijn. Incidenteel plaatsvindende evenementen kunnen van dat vereiste worden uitgezonderd.

3.7.10 Unieke bedrijfssituaties

In Nederland is er een klein aantal paardenhouderijen, dat gelet op de omvang als ook de aard en (inter)nationale betekenis een bijzondere plaats inneemt. Een algemene regeling kan voor deze bedrijven niet worden gegeven. Geadviseerd wordt voor die bedrijven maatwerk te leveren.

3.8 De eigen geurgevoeligheid

De eisen voor geurhinder als gevolg van het houden van paarden in dierenverblijven zijn gebaseerd op de Wet geurhinder en veehouderij.¹⁵ Het houden van paarden is immers aan te merken als het 'in werking hebben van een veehouderij'. Een paardenhouderij veroorzaakt een zekere geurbelasting.

Voor paardenhouderijen gelden vaste afstanden. De wet maakt daarbij onderscheid tussen bedrijven gelegen binnen de bebouwde kom en bedrijven gelegen buiten de bebouwde kom. De afstand vanuit het dierenverblijf tot aan een geurgevoelig object dient minimaal 100 meter te zijn. Als het geurgevoelige object buiten de bebouwde kom ligt, geldt een afstand van minimaal 50 meter. Deze afstand wordt gemeten vanuit het emissiepunt van het dierenverblijf. Een buitenbaan of paddock maar ook de weide, zijn niet aan te merken als een dierenverblijf. Aanvullend op de afstandseis voor het emissiepunt bepaalt de Wet geurhinder en veehouderij verder dat de afstand van de buitenzijde van het dierenverblijf tot de buitenzijde van het geurgevoelig ten minste 50 meter bedraagt als het geurgevoelig object binnen de bebouwde kom ligt. Ligt het bedrijf buiten de bebouwde kom, dan bedraagt de afstand 25 meter.

Bedrijven die vanwege de daarbinnen aanwezige dieren zelf geur emitteren, kunnen gelet op het vorengenoemde niet als geurgevoelig object worden aangemerkt, maar als een veehouderij, inclusief de daarvan deel uitmakende bedrijfswoning(en) en verblijfsruimten. Dit zou de vestigingsmogelijkheden van de paardenhouderij in het buitengebied anders te zeer beperken. Met name de aanwezigheid van een intensieve veehouderij in een bepaald gebied zou aan vestiging in de weg staan.

¹⁴ Aanbevelingen voor verkeersvoorzieningen binnen de bebouwde kom 2004 (ASVV 2004), CROW, blz. 221

¹⁵ ABRvS 2 juli 2013, nr. 201111334/1/A4

4 HET BEOORDELEN VAN EEN AANVRAAG OM OMGEVINGSVERGUNNING

Op 1 oktober 2010 zijn de Wabo en de daarmee samenhangende in- en uitvoeringswet- en regelgeving in werking getreden. Dit heeft tot gevolg dat verschillende overheidstoestemmingen voor het uitvoeren van allerlei activiteiten op het gebied van de fysieke leefomgeving zijn opgegaan in de omgevingsvergunning. De Wabo heeft als voordeel dat voor een project dat uit meerdere activiteiten bestaat, maar één vergunningaanvraag kan worden ingediend, die door één bevoegd gezag via één procedure wordt afgehandeld en tot één beschikking leidt. De artikelen 2.1 en 2.2 van de Wabo geven aan welke toestemmingen (procedures) zijn opgegaan in de omgevingsvergunning. In het verleden waren die activiteiten allemaal afzonderlijk op grond van verschillende wetten vergunningplichtig.

4.1 Het vergunningproces

De hoofdregel is dat de Wabo bepaalt welke activiteiten vergunningplichtig zijn en de initiatiefnemer bepaalt, of en zo ja, voor welke activiteiten hij een omgevingsvergunning aanvraagt. Nadat is vastgesteld dat daadwerkelijk sprake is van een aanvraag om omgevingsvergunning, de aanvraag juist en volledig is, alle onlosmakelijke samenhangende activiteiten deel uitmaken van de aanvraag en de activiteiten ook daadwerkelijk vergunningplichtig zijn, zal er een inhoudelijke toetsing plaatsvinden.

De Wabo kent twee voorbereidingsprocedures: de reguliere procedure en de uitgebreide procedure. In beginsel is op elke aanvraag de reguliere procedure van toepassing (art. 3.7, lid 1 Wabo). In afwijking van deze hoofdregel, zijn in artikel 3.10, eerste lid van de Wabo de activiteiten opgenomen waarop de uitgebreide procedure van toepassing is. Indien een of meer van die activiteiten deel uitmaken van een aanvraag, geldt de uitgebreide procedure van afdeling 3.4 van de Awb.

Voor de reguliere procedure geldt dat het bevoegd gezag een beslistermijn van acht weken (artikel 3.9, lid 1 Wabo) moet aanhouden. De termijn begint te lopen na de datum van ontvangst van de aanvraag. Deze termijn kan op grond van artikel 3.9, lid 2 van de Wabo met zes weken worden verlengd. Wanneer het bevoegd gezag verzuimt een beslissing op de aanvraag te nemen binnen de genoemde termijn, dan wordt van rechtswege de gevraagde omgevingsvergunning voor de desbetreffende activiteit verleend. Dit volgt uit artikel 3.9, lid 3 van de Wabo, waarin paragraaf 4.1.3.3 van de Awb van toepassing wordt verklaard. Paragraaf 4.1.3.3 Awb is getiteld "Positieve fictieve beschikking bij niet tijdig beslissen" (ook wel 'lex silencio positivo' genoemd). Als de vergunning van rechtswege wordt verleend, beschikt de aanvrager reeds over hetgeen hij heeft aangevraagd. Daarbij dient wel de kanttekening te worden gemaakt dat de van rechtswege verleende omgevingsvergunning pas in werking treedt als de bezwaartermijn is verstreken.

Voor de uitgebreide procedure dient door het bevoegd gezag een beslistermijn van zesentwintig weken (artikel 3:18, lid 1 Awb) te worden aangehouden. De beslistermijn kan op basis van artikel 3.12, lid 8 van de Wabo eenmalig met maximaal zes weken worden verlengd. In tegenstelling tot de reguliere procedure, ontstaat bij overschrijding van de beslistermijn bij de uitgebreide procedure geen vergunning van rechtswege.

4.1.1 Een omgevingsvergunning voor een paardenhouderij

Indien burgemeester en wethouders een aanvraag om omgevingsvergunning voor het vestigen of uitbreiden van een paardenhouderij hebben ontvangen, zal onderzocht moeten worden voor welke activiteiten de aanvraag is ingediend. Vervolgens kan de aanvraag inhoudelijk getoetst worden. De volgende vragen kunnen dan een rol spelen bij het verlenen van de omgevingsvergunning:

1. Om welk bedrijfstype of welke combinatie van bedrijfstypen gaat het? Is daarbij sprake van een productiegerichte of gebruiksgerichte paardenhouderij?
2. Betreft het een bedrijfsmatige of semi-bedrijfsmatige activiteit?
3. Zijn de in de aanvraag opgenomen voorziening(en) relevant?
4. Wordt bij de vestiging of uitbreiding van de paardenhouderij de overlast geminimaliseerd?
5. Is het noodzakelijk de aanvraag te laten beoordelen door een agrarische beoordelingscommissie?

Deze vragen zijn uitsluitend op (semi-)bedrijfsmatige paardenhouderijen van toepassing. In paragraaf 4.2 worden de antwoorden op deze vragen uitgewerkt en uitgebreid toegelicht.

Bij een hobbymatig paardenhouderij dient, vanwege de geringe omvang van dit type paardenhouderij, bij voorkeur een lichter regiem te worden toegepast. Daarbij zal in de meeste gevallen vooral de vraag moeten worden beantwoord of voor aangrenzende woningen geen hinder is te duchten. Met name voor de mestopslag, buitenrijbaan, verlichting en stallen geldt dat deze op voldoende afstand van gevoelige bestemmingen moeten worden gesitueerd.

Bij de beoordeling van een aanvraag voor een hobbymatige paardenhouderij zal vooral kritisch moeten worden gekeken naar de positionering van de bouwwerken, zodat de overlast wordt geminimaliseerd en geen verrommeling van het landschap ontstaat. Uit onderzoek¹⁶ is namelijk gebleken dat verrommeling die door paardenhouderij wordt veroorzaakt, vaak is toe te schrijven aan de hobbymatige paardenhouderij. Het houden van paarden in bijvoorbeeld een schuurtje of garage in een zuivere woonomgeving is dan ook niet gewenst.

Ook bij een hobbymatige paardenhouderij worden de paarden geweid. Uit een oogpunt van dierenwelzijn geldt dat paarden die dag en nacht buiten lopen een schuilgelegenheid moet worden geboden. Geadviseerd wordt bij de beoordeling van de aanvraag voor een dergelijk bouwwerk aan te sluiten bij hetgeen is opgenomen in de Gids voor Goede Praktijken¹⁷. Uit deze Gids volgt dat voor paarden onder die omstandigheden, een schuilgelegenheid in de vorm van een schuilstal of bosschage (bomen of struiken) noodzakelijk is.

4.1.2 De belangrijkste activiteiten verder uitgewerkt

Door de komst van de Wabo is de mogelijkheid ontstaan om voor een project, dat bestaat uit één of meer vergunningplichtige activiteiten, in één keer een vergunning te verkrijgen. De Wabo bepaalt in de artikelen 2.1 en 2.2 voor welke activiteiten een omgevingsvergunning is vereist en in paragraaf 2.3 van de Wabo worden per activiteit de toetsingskaders geformuleerd.

Voor de paardenhouderij zijn de volgende activiteiten relevant:

- het bouwen van een bouwwerk (artikel 2.1, lid 1 onder a Wabo)
- het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden, in gevallen waarin dat bij een bestemmingsplan, beheersverordening, exploitatieplan of voorbereidingsbesluit is bepaald (artikel 2.1, lid 1 onder b Wabo)
- het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met een bestemmingsplan (artikel 2.1, lid 1 onder c Wabo)
- het oprichten, het veranderen of veranderen van de werking of het in werking hebben van een inrichting (artikel 2.1, lid 1 onder e Wabo)
- het verrichten van een andere activiteit die behoort tot een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen categorie activiteiten die van invloed kunnen zijn op de fysieke leefomgeving (artikel 2.1, lid 1 onder i Wabo)

Behalve deze activiteiten komt ook de vergunning op basis van de Natuurbeschermingswet 1998 en een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet aan bod. Activiteiten die namelijk schadelijk zijn voor de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied, zijn vergunningplichtig. De aanvraag voor een Natuurbeschermingswetvergunning kan dan aanhaken bij de aanvraag om omgevingsvergunning.

In de volgende paragrafen zal per activiteit een korte toelichting worden gegeven.

4.1.2.1 Een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen

Een aanvraag om omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen wordt getoetst aan artikel 2.10 van de Wabo. In dit artikel is opgenomen dat een aanvraag om omgevingsvergunning voor het bouwen geweigerd moet worden bij strijd met het Bouwbesluit 2012, de bouwverordening, het bestemmingsplan en welstandseisen. Dit systeem van een beperkt aantal (dwingende) weigeringsgronden wordt ook wel het limitatief-imperatieve stelsel genoemd. Met limitatief wordt bedoeld de uitputtende opsomming van de weigeringsgronden en imperatief wil zeggen, dat de wet dwingend voorschrijft wanneer de omgevingsvergunning moet worden geweigerd.

Het bestemmingsplan is voor de beoordeling van de omgevingsvergunning voor het bouwen in de praktijk veruit de belangrijkste toetsingsgrond. Juridische geschillen gaan vaak over de vraag of het bouwen in strijd is met het bestemmingsplan. Aan welstandseisen kan meestal worden voldaan, eventueel na tussentijdse aanpassingen; de bouwtechnische eisen uit het Bouwbesluit 2012 en de eisen uit de bouwverordening leveren zelden problemen op. Als de aanvraag in overeenstemming is met alle toetsingsgronden, moet de omgevingsvergunning worden verleend.

Wanneer de aanvraag niet voldoet aan het vigerende bestemmingsplan, moet het bevoegd gezag overigens wel een beslissing nemen over de vraag of van het bestemmingsplan wordt afgeweken. Dit volgt uit artikel 2.10, lid 2 van de Wabo. Zie hierna uitgebreider paragraaf 4.1.2.3.

¹⁶ Alterra-rapport "Paardenhouderij en landschap, hoe pakken gemeenten het op?", ISSN 1566-7197

¹⁷ Gids voor Goede Praktijken, Sectorraad Paarden, blz. 11

4.1.2.2 Een omgevingsvergunning voor werken en werkzaamheden

Naast het feit dat in een bestemmingsplan de bebouwingsmogelijkheden zijn geregeld, kunnen in het plan ook regels worden opgenomen die het uitvoeren van werken of werkzaamheden, niet zijnde bouwwerken, aan een vergunning binden. Een dergelijk stelsel is gebaseerd op artikel 3.3 sub a van de Wro juncto artikel 2.1, lid 1 onder b van de Wabo.

Voor de paardenhouderij kan een omgevingsvergunning voor deze werken van belang zijn. Hierbij kan gedacht worden aan het dempen van sloten of het verharderen van het erf. Ook het aanleggen van een rijbak of langeercirkel kan vergunningplichtig zijn. Deze werken en werkzaamheden zijn in dat geval verboden tenzij een omgevingsvergunning op grond van artikel 2.1, lid 1 onder b van de Wabo¹⁸ is verleend.

4.1.2.3 Een omgevingsvergunning voor het buitenplans afwijken van het bestemmingsplan

Als het bestemmingsplan de gewenste ontwikkeling niet toestaat, biedt de wet de mogelijkheid van het plan af te wijken. De meest vergaande afwijkmogelijkheid is opgenomen in artikel 2.12, eerste lid onder c van de Wabo. De wet schrijft voor dat de activiteit (lees: de paardenhouderij) niet in strijd mag zijn met een goede ruimtelijke ordening. Daarvoor is vereist dat het besluit van een goede ruimtelijke onderbouwing is voorzien.

De procedure voor dit type omgevingsvergunning is volgens artikel 3.10, lid 1 onder a Wabo grotendeels identiek aan de bestemmingsplanprocedure. Dit betekent dat de omgevingsvergunning moet worden voorbereid met toepassing van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht, ook wel de uniforme openbare voorbereidingsprocedure genoemd. In grote lijnen houdt deze procedure in dat na ontvangst van de aanvraag het gemeentebestuur een ontwerpbesluit gedurende zes weken ter inzage legt. Binnen deze termijn kan iedereen schriftelijk of mondeling een zienswijze naar voren brengen. Na afloop van deze periode staat voor belanghebbenden (die in die procedure een zienswijze moeten hebben ingediend), een rechtstreekse beroepsmogelijkheid op de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State open.

Voor het verlenen van een omgevingsvergunning in afwijking van het bestemmingsplan, is een verklaring van geen bedenkingen (vvgb) van de gemeenteraad vereist. Dit volgt uit artikel 2.27, lid 1 Wabo juncto 6.5, lid 1 Bor. Een verklaring van geen bedenkingen is voorgeschreven, omdat het vaststellen van bestemmingsplannen een bevoegdheid is van de raad.

Verder is van belang dat bij het verlenen van een omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan aandacht wordt besteed aan de volgende punten, voordat kan worden overgegaan tot het afgeven van een omgevingsvergunning:

- ☐ Is het bedrijfsplan reëel en heeft het betrekking op een duurzaam bedrijf.
- ☐ Wordt overlast zoveel mogelijk geminimaliseerd.
- ☐ Vigeert voor de locatie de bestemming 'paardenhouderij' of moet daarvoor een wijzigingsplan ex artikel 3.6, lid 1, onder a, Wro worden vervaardigd, of dient een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, lid 1 onder c Wabo juncto artikel 2.12, lid 1 onder a onder 3 Wabo te worden verleend.
- ☐ Past het bedrijfstype (of combinatie van bedrijfstypen) binnen de vigerende of toe te kennen bestemming.
- ☐ Is er een bouwvlak, en zo ja, voldoet het bouwvlak.
- ☐ Zo niet, zijn er mogelijkheden tot toekenning/aanpassing.
- ☐ Indien van toepassing: is het bedrijf inpasbaar in het landschap¹⁹.
- ☐ Is de aanvraag getoetst door de agrarische beoordelingscommissie.

In de Regeling omgevingsrecht heeft de wetgever overigens de indieningsvereisten voor een aanvraag om omgevingsvergunning vastgelegd. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen de indieningsvereisten die voor iedere aanvraag gelden en vereisten per activiteit, zoals specifiek voor bouwactiviteiten.

4.1.2.4 Een omgevingsvergunning voor het binnenplans afwijken van het bestemmingsplan

Naast de mogelijkheid om buitenplans van het bestemmingsplan af te wijken, kunnen in het bestemmingsplan zelf ook afwijkingsregels voorkomen. Deze zogeheten binnenplanse afwijkingsbevoegdheid is geregeld in artikel 3.6, lid 1 onder c van de Wro. De omgevingsvergunning is dan gebaseerd op artikel 2.12, lid 1 onder a onder 1 van de Wabo. Van belang is dat in de planregels ruimtelijk relevante voorwaarden worden opgenomen die objectief toetsbaar zijn. De binnenplanse afwijkingsbevoegdheid ziet alleen op ondergeschikte afwijkingen van het bestemmingsplan. In bijlage IV is een voorbeeld van een binnenplanse afwijkingsbevoegdheid voor de paardenhouderij opgenomen.

Bij strijd met het bestemmingsplan kan in sommige gevallen gebruik gemaakt worden van een wijzigingsbevoegdheid. Deze bevoegdheid moet opgenomen zijn in de regels van het bestemmingsplan zelf. De mogelijkheden die de wijzigingsbevoegdheid voor paardenhouderijen biedt, is eerder in deze handreiking beschreven. (paragraaf 3.7.7).

¹⁸ Vóór de inwerkingtreding van de Wabo werd dit een 'aanlegvergunning' genoemd.

¹⁹ Soms zijn er mogelijkheden voor subsidies voor landschappelijke inpassing en/of voor natuurinvesteringen. Dit soort regelingen worden meestal door provincies en het Rijk ontwikkeld.

4.1.2.5 Een omgevingsvergunning voor de activiteit milieu dan wel een omgevingsvergunning beperkte milieutoets

Bij een oprichting, wijziging of uitbreiding van een paardenhouderij zal onderzocht moeten worden of daarvoor een melding in het kader van het Activiteitenbesluit milieubeheer moet worden gedaan dan wel een omgevingsvergunning voor de activiteit milieu (artikel 2.1, lid 1 onder e Wabo) of een omgevingsvergunning beperkte milieutoets (artikel 2.1, lid 1 onder i Wabo) moet worden aangevraagd.

Het merendeel van de paardenhouderijen kan volstaan met een melding in het kader van het Activiteitenbesluit milieubeheer. In artikel 1.10 van het Activiteitenbesluit milieubeheer staan de meldingsvereisten opgenomen. Wanneer een paardenhouderij meer dan 50 paarden heeft, is ofwel een omgevingsvergunning voor de activiteit milieu vereist ofwel een omgevingsvergunning beperkte milieutoets.

Bij besluit van 14 september 2012²⁰ tot wijziging van het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (hierna: het Wijzigingsbesluit) is de reikwijdte van het Activiteitenbesluit verbreed met agrarische inrichtingen en activiteiten buiten inrichtingen. Deze activiteiten waren voorheen geregeld in het Besluit landbouw milieubeheer, het Besluit glastuinbouw, het Besluit mestbassins milieubeheer, het Lozingenbesluit open teelt een veehouderij en het Lozingenbesluit bodembescherming.

Uit het Wijzigingsbesluit volgt dat de omgevingsvergunningplicht voor de activiteit milieu, die wordt voorbereid met de uitgebreide voorbereidingsprocedure, voor een aantal categorieën van agrarische inrichtingen (waaronder ook de paardenhouderij valt) opgeheven of vervangen is. In plaats daarvan geldt nu de zogenoemde omgevingsvergunning beperkte milieutoets (hierna: OBM). De toets voor de OBM is beperkt, omdat slechts aan een of enkele milieuaspecten wordt getoetst.

Uit artikel 2.1, lid 1 onder e van de Wabo juncto artikel 2.1, lid 2 van het Besluit omgevingsrecht (Bor) kan worden afgeleid in welke gevallen nog een omgevingsvergunningplicht voor de activiteit milieu geldt. Onder deze categorieën vergunningplichtige inrichtingen vallen de categorieën inrichtingen waartoe een IPPC-installatie behoort en de categorieën inrichtingen die als zodanig zijn aangewezen in bijlage I, onder B en C van het Bor. Voor de paardenhouderij is eigenlijk alleen het bepaalde in artikel 2.1, lid 2 van het Bor van belang. Bij meer dan 100 paarden geldt de vergunningplicht. Het aantal bijbehorende dieren in opfok jonger dan 3 jaar mag dan overigens niet worden meegeteld (categorie 8.3 onder j van bijlage I, onder C Bor).

De noodzaak van een OBM volgt uit artikel 2.1, lid 1 onder i van de Wabo juncto artikel 2.2a van het Bor. In artikel 2.2a van het Bor staan de gevallen genoemd waarvoor een OBM nodig is. Uit het eerste lid onder c van dit artikel volgt dat voor de oprichting, wijziging of uitbreiding van een installatie voor het fokken, mesten of houden van ten minste 51 en ten hoogste 100 paarden en pony's een OBM noodzakelijk is. Ook hier tellen dieren jonger dan 3 jaar niet mee. Bij dit aantal dieren moet het bevoegd gezag eerst een vormvrije MER-beoordeling uitvoeren. Blijkt daaruit dat er geen invloed is op de fysieke leefomgeving (waardoor geen MER hoeft te worden opgesteld) dan kan volstaan worden met een OBM-vergunning. Als wel een MER moet worden opgesteld, moet alsnog een omgevingsvergunning voor de activiteit milieu (artikel 5.13b, lid 1 Bor) worden aangevraagd.

4.1.2.6 De natuurbeschermingswetvergunning

In gevallen waarvoor een omgevingsvergunning is vereist en tevens en tegelijkertijd een vergunning krachtens de Natuurbeschermingswet 1998, bestaat de mogelijkheid dat deze laatstgenoemde vergunning aanhaakt bij de omgevingsvergunning. Middels dit 'aanhaken' behoeft het bedrijf in dit soort situaties geen afzonderlijke toestemmingen aan te vragen, omdat alle toestemmingsvereisten onderdeel zijn van de omgevingsvergunning. Bij het verlenen van een omgevingsvergunning waarbij de natuurbeschermingswetvergunning onderdeel wordt van de aanvraag om omgevingsvergunning, is wel een verklaring van geen bedenkingen vereist van - meestal - gedeputeerde staten en soms de minister van Economische Zaken.

Een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw 1998) kan een vereiste zijn bij een paardenhouderij in de nabijheid van een Natura-2000-gebied of beschermd natuurmoment. Het vergunningstelsel op grond van artikel 19d, respectievelijk artikel 16 van de Nbw 1998 is dan namelijk van toepassing.

Ingevolge artikel 19d, lid 1 van de Nbw 1998 is het verboden zonder vergunning, of in strijd met aan die vergunning verbonden voorschriften of beperkingen, projecten of andere handelingen te realiseren, die gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Zodanige projecten of andere handelingen zijn in ieder geval projecten of handelingen die de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied kunnen aantasten. De kans dat bij een bepaalde ontwikkeling nadelige effecten optreden is al voldoende om een vergunningplicht te doen ontstaan.

²⁰ Stb. 2012,441

Verder is in artikel 16, lid 1 van de Nbw 1998 bepaald dat het is verboden zonder vergunning handelingen te verrichten, te doen verrichten of te gedogen in een beschermd natuurmonument, die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het beschermd natuurmonument of die het beschermd natuurmonument ontsieren.

Het toetsingskader voor het verlenen van een natuurbeschermingswetvergunning op grond van artikel 19d van de Nbw 1998, is opgenomen in artikel 19e tot en met 19i van de Nbw 1998. Zo volgt uit artikel 19f van de Nbw 1998 dat voor projecten die niet direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of plannen significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied, de initiatiefnemer een passende beoordeling laat maken van de gevolgen voor het gebied, waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstelling van het gebied. Een vergunning kan slechts worden verleend indien uit de passende beoordeling volgt dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast (artikel 19g van de Nbw 1998).

Een toetsingskader voor de vergunningverlening op grond van artikel 16 van de Nbw 1998 is niet in de Nbw 1998 opgenomen. Voor het verlenen van een natuurbeschermingswetvergunning voor een bepaalde schadelijke handeling wordt gekeken naar het beleid en vindt tevens een belangenafweging plaats.

Samengevat moet voor elke handeling die schadelijk kan zijn voor natuurwaarden, worden beoordeeld of een natuurbeschermingswetvergunning dient te worden aangevraagd. Behalve voor nieuwe activiteiten geldt dit ook voor bestaand gebruik. Geadviseerd wordt dan ook om voor iedere activiteit in de directe omgeving van een Natura 2000-gebied te onderzoeken of een natuurbeschermingswetvergunning noodzakelijk is.

4.1.2.7 De Flora- en faunawet

Waar de natuurbeschermingswet 1998 ziet op bescherming van gebieden, is de Flora- en faunawet gericht op de bescherming van in het wild voorkomende soorten planten en dieren. De Flora- en faunawet geldt in heel Nederland. Op basis van de wet zijn bijna duizend soorten aangewezen als beschermde inheemse soort²¹. De wet beschermt zowel aangewezen soorten zelf als ook vaste rust- of verblijfplaatsen.

De Flora- en faunawet speelt hoofdzakelijk een rol in het kader van de onderzoeksverplichtingen voor een bestemmingsplan en (zodoende) ook bij een omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan, als voor de aangevraagde activiteit (bijvoorbeeld het bouwen) ook een ontheffing op grond van deze wet nodig is. In de praktijk is de wet voor de paardenhouderij vooral van belang als bijvoorbeeld bebouwing plaatsvindt op een locatie waar nesten of vaste rustplaatsen van beschermde soorten voorkomen. Bij de toetsing van de aanvraag voor de omgevingsvergunning moet worden onderzocht of ontheffing op grond van de Flora- en faunawet kan worden verkregen.

4.2 Een verdere uitwerking van de vragen die een rol spelen bij de vergunningverlening

In paragraaf 4.1.1 staan een vijftal vragen vermeld die van belang zijn bij de beoordeling van een aanvraag om omgevingsvergunning. In deze paragraaf zullen deze vragen verder worden uitgewerkt.

4.2.1 Om welk bedrijfstype of welke combinatie van bedrijfstypen gaat het? Is daarbij sprake van een productiegerichte of gebruikgerichte paardenhouderij?

In bijlage I worden de verschillende bedrijfstypen in de paardenhouderij omschreven. Aan de hand van deze bijlage kan worden beoordeeld op welk bedrijfstype een aanvraag om omgevingsvergunning betrekking heeft en in hoeverre de omgevingsvergunning daarvoor noodzakelijk is.

In het schema worden per bedrijfstype de verschillende hoofdactiviteiten weergegeven. In dit geval dient rekening gehouden te worden met het feit dat er combinaties van hoofdactiviteiten en dus ook bedrijfstypen mogelijk zijn.

²¹ Daaronder vallen vogels, zoogdieren, amfibieën, reptielen en vissen.

	Hengstenhouderij	Fokkerij	Opfokbedrijf	Africhtingstal	Sportstal	Stalhouderij	Handelstal	Spermawinstation	Embryotransplantatiebedrijf	Paardenmelkerij	Verenigingsaccommodatie	Manege*	Pensionstal	Bed and Breakfast	
															Fokkerij
															Kunstmatige Inseminatie (KI)
															Horeca
															Opfok
															Africhting
															Training
															Uitbrengen in de sport
															Instructie aan derden op eigen paard
															Instructie aan derden op bedrijfspaar
															In- en verkoop van paarden
															Productie/afzet paardenmelk (producten)
															Embryotransplantatie
1															Spermawinning
															Verhuur aanspanningen
															Verhuur accommodatie
															Verhuur weiland
															Verhuur stalling

Hoofdactiviteit

Een activiteit op een bedrijf kan als hoofdactiviteit worden beschouwd indien deze resulteert in het merendeel van de inkomsten.

* Bij manege bedrijven zijn horeca voorzieningen noodzakelijk. Opzet en grootte kunnen verschillen.

Deze horecavoorzieningen zijn ondergeschikt en dienstbaar aan de paardenhouderij.
op een paardenhouderij vormen horeca-activiteiten doorgaans geen hoofdactiviteit.

1 Op een hengstenhouderij waar hengsten door KI voor de fokkerij worden ingezet vormt spermawinning een hoofdactiviteit.

Ten aanzien van de vraag of er sprake is van een productiegerichte dan wel gebruiksgerichte paardenhouderij, geldt dat bij een productiegerichte paardenhouderij het paard centraal staat en bij een gebruiksgerichte paardenhouderij de ruiter/amazone. Beide vormen van paardenhouderij worden hierna kort toegelicht.

Onder productiegerichte paardenhouderij vallen de op het voortbrengen van producten gerichte paardenhouderijen, zoals fok- en opfokbedrijven, de hengstenhouderijen, de paardenmelkerijen, de africhtingsstallen, de trainings- en sportstallen, de handelsstallen, stalhouderijen en spermawinstations.

Bij gebruiksgerichte paardenhouderij staat meer de georganiseerde beoefening van de paardensport centraal. Hierbij kan gedacht worden aan maneges, de meer accommodatiegerichte (niet-grondgebonden) pensionstallen en verenigingsaccommodaties. Naast het geven van instructies aan ruiters en amazones, is er vaak een gelegenheid aanwezig waar een consumptie kan worden genuttigd.

Zoals hiervoor in hoofdstuk 3 reeds is aangegeven, sluit het goed bij de huidige praktijk aan wanneer fokkerijen, hengstenhouderijen en paardenmelkerijen bestemmingsplanmatig als agrarische bedrijven aangemerkt blijven zolang ze zuiver agrarisch zijn. Dit geldt eveneens voor de opfok van eigen gefokte paarden. Verder verdient het aanbeveling de productie-gerichte paardenhouderij, inclusief pensionstal en/of opfokstal, daaronder toe te staan. De wijze waarop paarden worden gehouden verschilt onvoldoende om daarin een strikt onderscheid aan te brengen. Het gaat primair om het dier, en dat wordt in alle gevallen op eenzelfde wijze gehouden. Eerst wanneer het gebruik dat van het dier wordt gemaakt een niet met de agrarische bedrijfsvorm te verenigen wijziging ondergaat, dient het gebruik buiten de agrarische bestemming te worden gebracht door daarvoor een afzonderlijke bestemming op te nemen.

4.2.2 Betreft het een bedrijfsmatige of semi-bedrijfsmatige activiteit?

Voor het kunnen beoordelen of de aanvraag betrekking heeft op een bedrijfsmatige of semi-bedrijfsmatige paardenhouderij, wordt geadviseerd de aanvrager een bedrijfsplan te laten indienen. Op grond van het bedrijfsplan kan dan worden beoordeeld of er sprake is van een bedrijfsmatige of semi-bedrijfsmatige paardenhouderij.

Een bedrijfsplan dient in ieder geval de volgende gegevens te bevatten:

- ☐ Een duidelijke omschrijving van het bedrijfstype, de activiteiten en de daarvoor benodigde faciliteiten met een onderbouwing van de noodzaak van de ontwikkeling.
- ☐ De arbeidsbehoefte, onderverdeeld naar activiteit per binnen het bedrijf werkzame personen.
- ☐ Een omzetbegroting (o.a. financiële haalbaarheid, kostenbegroting, inzicht in duurzaamheid van het bedrijf).
- ☐ De kennis en vaardigheden van de ondernemer.
- ☐ Een afsluitende conclusie.

Deelname aan vrijwillige certificeringsprogramma's, zoals het Veiligheidscertificaat of de Certificering Hengstenhouderij, wordt gestimuleerd door de SRP en geadviseerd wordt dit als positief aspect mee te nemen bij de beoordeling van de aanvraag om vergunning.

4.2.3 Zijn de in de aanvraag opgenomen voorziening(en) relevant?

Bij het beoordelen van een aanvraag om omgevingsvergunning voor de uitbreiding of de oprichting van een bepaald type bedrijf dient eerst te worden bekeken wat de grootte is van het aanwezige bouwvlak. Vervolgens dient getoetst te worden welke voorzieningen binnen het bouwvlak passen en kunnen worden gerealiseerd, dan wel of het bouwvlak kan worden veranderd.

Het hiernaast weergegeven schema geeft overzichtelijk weer welke voorzieningen bij welk bedrijfstype horen. Wanneer in het bedrijfsplan het belang van een voorziening kan worden aangetoond, wordt geadviseerd daarvoor een omgevingsvergunning te verlenen.

	Hengstenhouderij	Fokkerij	Opfokbedrijf	Africhtingstal	Sportstal	Stalhouderij	Handelstal	Spermawinstation	Embryodransplantatiebedrijf	Paardenmelkerij	Verenigingsaccommodatie	Manege	Pensionstal	Privéstal	
x	x	x	x	x	x	x		x	x		x	x	x		Weide en schuilstal
x	x	x	x	x	x	x		x	x		x	x	x		Paddock
x	x	x	x	x	x	x		x	x		x	x	x		Uitloop
															Merriebox
		x													Loopstal/Groepshuisvesting
															Binnenrijbaan
															Buitenrijbaan
															Stap-/trainingsmolen*
															Longeercirkel*
															Materieelopslag
															Voeropslag
															Strooiselopslag
															Mestopslag
															Kantoorruimte
															Ontvangst-ruimte
															Kantine
															Hulpkracht(en)ruimte
															(Bedrijfs)woning
															Was-/poetsplaats
															Solarium
															Opvoelbox
2															Laboratorium
															Parkeerplaats

☒ Gewenst tbv uitoefening van natuurlijk gedrag van het paard

☒ Wat men zoal aantreft op een bedrijf

☒ Niet algemeen voorkomend, kunnen wel voor een bedrijf gewenst zijn

* Voorzieningen als longeercirkel en stap-/trainingsmolen kunnen voor ieder bedrijfstype gewenst zijn voor afwisseling in de beweging van het paard

1 Of een pensionstal een kantine wil inrichten zal afhangen van de omvang van het bedrijf en het bestaan van voldoende vraag. Een ontvangst-/verblijfruimte zal altijd wel aanwezig zijn.

2 Als op een hengstenhouderij hengsten middels KI voor de fokkerij worden ingezet, vormt een laboratorium een basisvoorziening

4.2.4 Wordt de overlast geminimaliseerd?

Overlast kan ontstaan door stof, licht, stank of verrommeling. Vaak kan deze overlast door een goede inpassing, doordachte aanleg en gebruik en door adequaat onderhoud geminimaliseerd worden. Bepaalde vormen van overlast kunnen via een omgevingsvergunning voor de activiteit milieu heel goed worden gereguleerd. Echter, niet alle overlast is via een omgevingsvergunning dan wel de voorschriften uit het Activiteitenbesluit milieubeheer te reguleren en ook kan de overlast worden veroorzaakt door bijvoorbeeld een hobbymatige paardenhouderij, die niet vergunningplichtig is op grond van artikel 2.1, lid 2 Bor juncto bijlage I Bor. In dat geval kan de overlast worden gereguleerd door een ontheffing of vergunning op grond van de Algemene plaatselijke verordening. Als ultimatum remedium kan de overlast door burgers zelf worden aangepakt via het Burgerlijk Wetboek (artikel 6:162 BW). Dit valt echter buiten de reikwijdte van deze Handreiking.

Hieronder wordt een handreiking gegeven van de wijze waarop overlast kan worden geminimaliseerd.

Stof

Een buitenrijbaan, langeercirkel en paddock kunnen bij droog weer stofoverlast geven. Deze overlast kan beperkt worden door de bodem bij droogte te besproeien dan wel door middel van een eb- en vloedsysteem, zodat stofontwikkeling wordt voorkomen. Ook kan gekozen worden voor een bodem die minder stof geeft, bijvoorbeeld het toevoegen van houtsnippers of tapijtsnippers. Daarnaast kan de locatie van de buitenrijbaan, langeerbak en paddock zodanig gekozen worden, dat alleen al daardoor geen onaanvaardbare overlast optreedt. In sommige gevallen, waarbij een bouwvlakvergroting/-verandering niet gewenst is, kan gekozen worden voor het positioneren buiten het bouwvlak.

Licht

Om lichtoverlast te beperken is het beter meerdere lichtpunten met minder intensiteit (Lux) te plaatsen, dan één groot lichtpunt (bouwlamp) bij voorzieningen zoals buitenrijbaan, stap- en trainingsmolen, langeerbak en paddock. Zo is het beter direct nabij de voorzieningen lampen te plaatsen dan deze verderaf aan een bestaand bouwwerk te bevestigen.

Met betrekking tot de toegestane lichtintensiteit en de verplichte donkerperiode kunnen in de vergunning of ontheffing regels worden opgenomen. Ook hier geldt dat een goed doordachte positionering van de voorzieningen kan bijdragen in het minimaliseren van overlast. Ook de positie van de lichtpunten kan daaraan bijdragen.

Stank

De locatie van de mestopslag en de frequentie van het ophalen van de mest bepalen vaak of een mestopslag al dan niet leidt tot overlast. Meestal wordt de paardenmest wekelijks opgehaald, zodat een mestopslag ruimte dient te bieden aan twee weken opslag. De locatie dient zodanig te worden gekozen, dat de overlast wordt geminimaliseerd. In de omgevingsvergunning of vergunning/ontheffing ingevolge de Algemene Plaatselijke Verordening kan één en ander worden vastgelegd.

Bij rundveehouderijen wordt vaak aandacht besteed aan de positie van de opslag van kuilgras om stankhinder te voorkomen. Paarden krijgen geen kuilgras, maar het veel drogere voordroogkuil of volledig gedroogd hooi gevoerd. Doordat deze ruwvoerders veel droger zijn vindt er nauwelijks bacteriewerking plaats en stinkt het ook niet. De positie van de opslag van ruwvoer voor paarden is daarom niet van belang met betrekking tot stank.

Inpassing in het landschap

Wat passend is in een landschap hangt af van de regio, locatie en omgeving.

De paardenhouderij kan een positieve bijdrage leveren aan het landschappelijk beeld. Om dit te stimuleren en om verrommeling tegen te gaan, kan er samen met de natuur- en landschapsorganisaties bekeken worden welke (simpele) of gesubsidieerde aanpassingen er haalbaar zijn. Het zou goed zijn als natuur- en landschapsorganisaties geld reserveren voor projecten bij paardenhouders.

4.2.5 Is het noodzakelijk de aanvraag te laten beoordelen door een agrarische beoordelingscommissie?

De beoordeling van een aanvraag om omgevingsvergunning die betrekking heeft op een paardenhouderij, kan worden opgedragen aan een deskundige commissie. Aan de hand van de deze handreiking is het in beginsel goed mogelijk te beoordelen of een voorziening passend en noodzakelijk is. De verplichting om een deskundige commissie een oordeel te laten geven over de voorgenomen plannen, kan in de planregels van het bestemmingsplan worden vastgelegd. Het is raadzaam deze verplichting in ieder geval te laten gelden bij een omvangrijke uitbreiding of nieuwvestiging van een paardenhouderij.

Vaak worden aanvragen voor de paardenhouderij beoordeeld door deskundigen op het gebied van rundveehouderij of varkenshouderij, de zogenoemde agrarische adviescommissies. Deze commissies kunnen heel goed worden ingeschakeld voor het beoordelen van aanvragen voor een paardenhouderij, mits het daarvoor specifieke toetsingskader zoals opgenomen in de handreiking wordt gehanteerd. De kosten van advisering kunnen door middel van het heffen van leges op de aanvrager worden verhaald.

5 BIJLAGEN

I	Bedrijfstypen in de paardenhouderij
II	Voorzieningen in de paardenhouderij
III	Criteria voor een tweede bedrijfswoning
IV	Voorbeeld van een bestemming "paardenhouderij"
V	Sectorraad Paarden
VI	Lijst met afkortingen

5 BIJLAGE I

Bedrijfstypen

Hieronder wordt een korte beschrijving van de bedrijfstypen in de paardenhouderij gegeven. Combinaties van verschillende bedrijfstypen komen veelvuldig voor. Let wel: daar waar paard staat, kan ook en/of pony gelezen worden.

Africhtingsstal

Een bedrijf kan als africhtingsstal worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit het africhten van paarden. Hieronder wordt verstaan het zadelmak maken, het betuigen, het keuringsklaar maken enzovoort.

Bed en Breakfast

Combinatie van het houden van paarden met het aanbieden van logies en ontbijt. Deze vorm van recreatief gebruik kenmerkt zich door zijn kleinschaligheid en zijn begrenzing in tijd, veelal beperkt tot de periode maart tot oktober.

Embryotransplantatiebedrijf

Een bedrijf kan als embryotransplantatiebedrijf worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit het verrichten van embryotransplantaties: insemineren van merries, het winnen van embryo's en het terugplaatsen ervan.

Fokkerij

Een bedrijf kan als fokkerij worden beschouwd, indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit de inzet van meerdere merries voor de fokkerij.

Handelsstal

Een bedrijf kan als handelsstal worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit de in- en verkoop van paarden. In tegenstelling tot de handel in vee en andere veesoorten worden paarden vaak langer aangehouden en niet direct doorverkocht of naar de slacht gebracht. Een handelsstal, met name een sportpaardenhandelsstal, doet veelal eerst aan waardevermeerdering voordat een paard weer doorverkocht wordt.

Hengstenhouderij

Een bedrijf kan als hengstenhouderij worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit de inzet van een of meerdere hengsten voor de fokkerij door natuurlijke dekking of kunstmatige inseminatie. Door de steeds hogere eisen die worden gesteld aan dekhengsten hebben de meeste merriehouders geen eigen hengst, maar maken ze gebruik van hengsten van gespecialiseerde hengstenhouders.

Een hengstenhouderij die met KI werkt, dient zich aan de eisen van de Certificeringsregeling Hengstenhouderij te houden. In deze regeling zijn naast veterinaire eisen ook eisen voor de huisvesting opgenomen. Hobbymatige paardenhouderij
Een hobbymatige paardenhouderij is een onderkomen voor uitsluitend of in hoofdzaak paarden die in eigendom zijn van de eigenaar van de stal en die niet worden gebruikt voor inkomensverwerving.

Manege

Een bedrijf kan als manege worden beschouwd indien de activiteiten uitsluitend of in hoofdzaak bestaan uit het geven van instructie in één of meerdere disciplines aan derden met gebruik van paarden in eigendom van het bedrijf of aan derden met eigen paarden en het bieden van huisvesting aan die paarden. Ook kunnen er wedstrijden worden georganiseerd voor ruiters en amazones die met hun paarden van buitenaf komen. De meeste maneges hebben een kantine/foyer ingericht om klanten te ontvangen en waar gebruik kan worden gemaakt van een consumptie.

Opfokbedrijf

Een bedrijf kan als opfokbedrijf worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit de huisvesting van jonge paarden, al dan niet in eigendom, in de leeftijd van 4 maanden tot en met het 4e levensjaar. Veelal worden de groepen jonge paarden gedurende de zomerperiode volledige weidegang geboden en worden in de winterperiode deze groepen in groepshuisvesting gestald.

Paardenmelkerij

Een bedrijf kan als paardenmelkerij worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit verkoop van melk en/of melkproducten geproduceerd uit melk afkomstig van merries aanwezig op het bedrijf. Een paardenmelkerij kan worden vergeleken met een bedrijf met melkkoeien of melkgeiten. De omvang van de meeste paardenmelkerijen is kleiner dan een bedrijf met koeien of geiten, aangezien paardenmelk per liter veel meer opbrengt dan koeien- en geitenmelk. Om deze reden kan met minder productie worden volstaan.

Pensionstal

Een bedrijf kan als pensionstal worden beschouwd indien de activiteiten uitsluitend of in hoofdzaak bestaan uit het houden van paarden van derden. Hieronder wordt verstaan de verhuur van stalling met accommodatie en/of weiland en het verzorgen van de paarden.

Spermawinstation

Een bedrijf kan als spermawinstation worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit het winnen, bewerken en afzetten van sperma van hengsten ten behoeve van de fokkerij. Op een spermawinstation worden niet per definitie paarden gehouden. Het kan een laboratorium zijn waar een fantoom is opgesteld en waar een laboratorium is ingericht.

Sportstal

Een bedrijf kan als sportstal worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit een combinatie van training van paarden al dan niet in eigendom, het uitbrengen van paarden in de sport en het geven van instructie aan derden op paarden die niet in eigendom zijn van het bedrijf. Als de klanten naar het bedrijf komen met hun paard kan de instructie plaatsvinden op het bedrijf.

Stalhouderij

Een bedrijf kan als stalhouderij worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit verhuur van aanspanningen voor bijvoorbeeld huwelijken, begrafenissen, tochten of shows. Sommige stalhouderijen ontvangen nauwelijks klanten, omdat ze alleen de paarden op het bedrijf verhuren voor bijvoorbeeld huwelijken. In andere gevallen worden er vooral tochten gemaakt vanuit het bedrijf en komen de klanten naar het bedrijf toe.

Stoeterij

Een bedrijf kan als stoeterij worden beschouwd indien op het bedrijf een combinatie is te vinden van een fokkerij met een opfokbedrijf en/of africhtingsstal en/of hengstenhouderij.

Verenigingsaccommodatie

Een paardensportaccommodatie die uitsluitend in gebruik is voor een vereniging van natuurlijke personen, die de paardensport als vrijetijdsbesteding met eigen paarden beoefenen in een of meerdere disciplines en waar in beginsel geen paarden structureel worden gestald.

5 BIJLAGE II

1. Voorzieningen ten behoeve van natuurlijk gedrag van het paard

1.1. Weidegang

Het aantal paarden dat op een bepaald oppervlak gehouden kan worden is afhankelijk van de grondsoort, de mate van bemesting, het totale grondoppervlak en het feit of er wel of geen ruwvoerwinning plaatsheeft.

Om het paard tegen extreme weersomstandigheden in zowel zomer als winter te beschermen is een schuilmogelijkheid gewenst. Wanneer de dieren niet in de gelegenheid zijn op ieder moment van de dag beschutting te vinden onder of bij een of meerdere bomen(rijen), kunnen eenvoudige constructies (3 wanden en een dak) ook volstaan. Doelstelling is verlaging van de windsnelheid, het voorkomen van convectieverliezen en oververhitting maar ook bescherming voor paarden met insectenovergevoeligheid (staart- en maneneczeem). De schuilvoorzieningen moeten steeds genoeg ruimte bieden opdat alle dieren tegelijk zouden kunnen schuilen.

Definitie schuilstal:

Overdekte ruimte waarvan het paard gebruik moet kunnen maken in geval van weidegang, met als doel bescherming tegen extreme weersomstandigheden in zowel zomer als winter.

Aanbeveling oppervlak schuilstal: circa 3½ m² per paard.

1.2 Paddock

Definitie paddock:

Een ruimte waar een of meerdere paarden ter ontspanning en naar eigen inzicht vrij kunnen bewegen.

Aanbeveling oppervlak paddock: circa 360m² per paard.

1.3 Uitloop

Definitie uitloop:

Een ruimte met een bodem welke mogelijk (deels) verhard is, waar een of meerdere paarden in stap vrij kunnen bewegen.

Aanbeveling afmeting uitloop apart van een box gelegen: circa 6m x 6m.

Aanbeveling afmeting uitloop direct aan een box gelegen: circa 3m x 6m.

1.4 Groepshuisvesting

In een open of gesloten loopstal kan groepshuisvesting plaatsvinden. Bij open loopstallen hebben paarden vrij toegang tot een uitloop, paddock of weide, hier biedt de loopstal slechts schuilgelegenheid en een overdekte voerplaats.

Definitie groepshuisvesting:

Een manier om paarden in een groep te huisvesten en waarbij sprake is van een bodem die bij voorkeur deels verhard is (aan het voerhek).

Aanbevelingen voor het oppervlak per dier van een open of gesloten groepshuisvesting, is afhankelijk van ras en leeftijd. Als oppervlak is voor pony's 5m² à 12m² per dier aan te houden (Huisvesting Paarden, PR). Richtlijnen voor huisvesting van groepen paarden in open of gesloten loopstallen zijn als volgt:

Tabel 5: Minimumoppervlak voor paarden in een loopstal (Huisvesting Paarden, PR Lelystad)

Leeftijd (maanden)	Oppervlakte per dier (m ²) loopstal			
	open groepshuisvesting		gesloten groepshuisvesting	
	Tot 5 stuks	Voor elke volgende	Tot 5 stuks	Voor elke volgende
tot 6 maanden	4	3,5	8	7
16-12 mnd	6	5	12	10
12 - 24 mnd	7	6	14	12
24 - 36 mnd	8	7	16	14

Open groepshuisvesting:

Gesloten groepshuisvesting:

2. Voorzieningen voor de huisvesting van het paard

Onderstaand worden voorkomende (doorgaans) individuele huisvestingsvormen voor paarden toegelicht. (Paarden kunnen ook op een weide worden gehouden, onder voorwaarde dat zij beschikken over een schuilplaats, droge ligruimte, voldoende water en indien nodig extra voer.)

De centrale gang waaraan boxen grenzen, moet voldoende ruim zijn, zodat een paard zich probleemloos kan omdraaien. De adviesbreedte voor stallen en doorgangen is minimaal 2,4 meter.

2.1 Box

Definitie Box:

Een ruimte met vier (deels) dichte wanden die een hoogte hebben van 1,5 x de schofthoogte, bedoeld voor verblijf van één paard, en voorzien van een droge ligplaats met voldoende ventilatie¹ en lichtsterkte².

Op grond van de richtlijnen voor huisvesting en beweging van paarden gelden volgens de Gids voor Goede Praktijken de volgende boxmaten:

- de boxoppervlakte voor individuele huisvesting is minimaal (2xstokmaat)² voor pony's kleiner dan 1,56 meter
- de boxoppervlakte is minimaal 10 m² voor paarden groter dan 1,56 meter. Per 1 januari 2027 moeten alle boxen aan deze maten voldoen.

¹) De snelheid van de luchtverplaatsing en de temperatuur zijn van invloed op de behaaglijkheidszone van het dier. De maximaal toelaatbare luchtsnelheid zonder schadelijke effecten op de gezondheid is afhankelijk van de staltemperatuur, de leeftijd en het wel of niet geschoren zijn van de dieren. De maximaal toelaatbare luchtsnelheid bij 10 °C is 0,2 m/sec en bij 20 °C 0,3 m/sec. (Huisvesting Paarden PR)

²) Als norm voor kunstlicht geldt in een paardenstal 80 Lux per box.

In boxen kunnen paarden gemakkelijk individueel verzorgd worden en behoren paarden zich vlot te kunnen draaien, gaan liggen en weer opstaan. Voor wat betreft de plafondhoogte geldt: hoger is beter in verband met een goede doorstroming van lucht, dit vanwege veiligheid (bij een lager plafond kan hoofdletsel ontstaan als gevolg van steigeren) en ventilatie (bij een hoger plafond vindt meer luchtcirculatie boven de box plaats).

2.2 Merriebox

Definitie merriebox:

Een ruimte bedoeld voor veulen en verblijf van een merrie (met veulen), voorzien van een droge ligplaats met voldoende ventilatie en lichtsterkte.

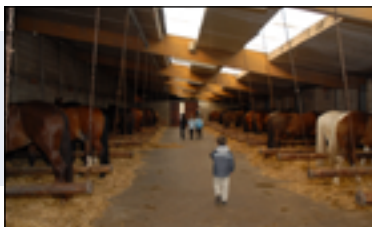
Op grond van de richtlijnen voor huisvesting en beweging van paarden in de Gids voor Goede Praktijken, is de oppervlakte van de box voor hoogdrachtige merries tijdens het veulen en voor een merrie met een veulen minimaal 12 m², tenzij er minimaal 8 uur weidegang per dag wordt toegepast.

2.3 Stand

Definitie Stand:

Een ruimte die aan maximaal drie zijden is voorzien van een afscheiding bestaande uit een balk, schot of (deels) dichte wand bedoeld voor huisvesting van 1 aangebonden paard, waarbij dit paard niet de mogelijkheid heeft een ander paard te bijten of te trappen.

Op grond van de richtlijnen voor huisvesting en beweging van paarden in de Gids voor Goede Praktijken, zijn stands, waarin paarden permanent aangebonden worden gehouden, per 1 januari 2017 niet meer toegestaan. Paarden die voor korte tijd worden aangebonden met als doel hoefverzorging, het verrichten van medische handelingen, tijdens transport of tijdens de pauze bij (buiten)ritten, lessen en evenementen/wedstrijden worden in het voorgaande niet meegenomen.

3. Voorzieningen voor africhting en/of training van het paard

3.1 Rijbanen

Op verschillende bedrijfstypen kan behoefte bestaan aan een binnen- en/of buitenrijbaan met afmetingen die afwijken van onderstaande aanbevolen afmetingen. Voor bijvoorbeeld de disciplines aangespannen rijden (mennen), westernriding en dressuur (niveau Z en hoger) is meer lengte en/of breedte van de rijbaan gewenst.

3.1.1 Binnenrijbaan

Definitie binnenrijbaan:

Overdekte piste voorzien van een doorgaans bewerkte/aangepaste bodem waar naast training en africhting van het paard eveneens toetsing van prestaties van de combinatie paard en ruiter in diverse disciplines kan plaatsvinden.

De standaardmaatvoering van een binnenrijbaan is min 20m x 40m dan wel min 20m x 60m Buitenwerks komt een binnenrijbaan hiermee op circa 21,2m x 41,2m, of 21,2m x 61,2m.

De vrije hoogte onder het spant moet, gemeten op het hart van de hoefslag, circa 3,5m of hoger zijn. De nokhoogte is afhankelijk van de breedte van de binnenrijbaan (dakhelling circa 20 graden).

3.1.2 Buitenrijbaan

Definitie buitenrijbaan:

Niet-overdekte piste voorzien van een bewerkte/aangepaste bodem waar naast training en africhting van het paard eveneens toetsing van prestaties van de combinatie paard en ruiter in diverse disciplines kan plaatsvinden.

De standaardmaatvoering van een binnenrijbaan is min 20m x 40m dan wel min 20m x 60m Buitenwerks komt een binnenrijbaan hiermee op circa 21,2m x 41,2m, of 21,2m x 61,2m.

Volgens het Handboek Veilig Paardrijden dient de omheining van de buitenrijbaan ten minste 1 meter hoog te zijn. De afrastering kan schuin naar buiten worden geplaatst (onder een hoek van circa 12 graden) en is functioneel aan de buitenrijbaan. In dat geval is sprake van een bouwwerk, waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Ontbreekt daarentegen het hekwerk, dan is sprake van een werk, waarvoor afhankelijk van het bestemmingsplan een omgevingsvergunning nodig is.

Wanneer een buitenrijbaan uitsluitend als dressuurbaan wordt gebruikt, is een lage afscheiding van 30cm tot 40cm hoog voldoende, omdat deze slechts de grens van de baan aangeeft. In dit geval is een voldoende hoge afrastering om het terrein vereist om te voorkomen dat een paard op eigen initiatief het terrein kan verlaten.

Voor het behoud van de bodem wordt een gecombineerde paddock en buitenrijbaan afgeraden.

Voor benodigde verlichting bij een buitenrijbaan zie bijlage III.

3.1.3 Springweide

Definitie springweide:

Een springweide is een niet-overdekte ruimte, voorzien van een bewerkte dan wel aangepaste bodem, waarin hinder-materiaal is geplaatst voor de training en africhting van springpaarden.

Gelet op het gebruik van hindernismateriaal, dient de omvang van een springweide in ieder geval groter te zijn dan de standaardmaatvoering van een rijbaan. Afhankelijk van de doeleinden waarvoor de springweide in gebruik wordt genomen, wordt de maatvoering van de weide bepaald.

3.1.4 Draf-/renbaan

Definitie draf-/renbaan:

Baan voorzien van een bewerkte/aangepaste bodem, in een ovale vorm, waarop naast training en africhting van het paard eveneens toetsing van prestaties van de combinatie mens en paard in de disciplines draf- en rensport kan plaatsvinden.

Aanbeveling lengte draf-/renbaan: circa 1000m.

3.2 stap-/trainingsmolen

In het kader van voldoende beweging, kan een stap-/trainingsmolen noodzakelijk zijn. Het gebruik van een stap-/trainingsmolen maakt onderdeel uit van de training van een paard.

3.2.1 Stapmolen

Definitie stapmolen:

Ruimte (eventueel overdekt) in de vorm van een cirkel, waar meerdere paarden tegelijk kunnen stappen door middel van aansturing via een computergestuurde bedieningskast.

Aanbeveling doorsnede stapmolen: circa 12m (afhankelijk van het aantal paarden).

3.2.2 Trainingsmolen

Definitie trainingsmolen:

Ruimte (eventueel overdekt) in de vorm van een cirkel, waar meerdere paarden tegelijk kunnen stappen, draven of galopperen door middel van aansturing via een computergestuurde bedieningskast.

Aanbeveling doorsnede trainingsmolen: circa 20m (afhankelijk van het aantal paarden).

Met een trainingsmolen is het mogelijk een deel van de basistraining uit te voeren. Dit betekent niet alleen een besparing op menselijke arbeid maar ook bijvoorbeeld dat meer aandacht kan worden besteed aan individuele wedstrijdgerichte training. Dit bevordert de coördinatie-eigenschappen. Een trainingsmolen kan eveneens nuttig zijn voor geblesseerde paarden.

3.1.3 Longeercirkel

Definitie longeercirkel:

Ruimte (eventueel overdekt) in de vorm van een cirkel, waarin een paard onder begeleiding specifieke training gegeven kan worden.

Aanbeveling doorsnede longeercirkel: circa 14m.

4. Voorzieningen voor de opslag van benodigheden

Ten behoeve van de activiteiten op het paardenbedrijf zijn (meerdere) gemakkelijk bereikbare en overdekte ruimten benodigd voor opslag van voer, strooisel, mest en materieel.

4.1 Opslag krachtvoer

Opslag van krachtvoer kan plaatshebben in een voedersilo of voerkamer (een afsluitbare ruimte waarin zakken voer en de voerkar(ren) worden ondergebracht).

De inhoud van voedersilo's is afhankelijk van het aantal paarden op het bedrijf, de hoeveelheid krachtvoer in het rantsoen, het aantal soorten krachtvoer en de leveringsvoorwaarden van de voerleverancier.

Tabel 6: Benodigde opslagcapaciteit voor krachtvoer (Bron: IKC, Lelystad 1994)

	Verbruik (kg/paard/dag)	Opslagperiode (dagen)	Voorraad (kg/paard/30 dagen)	Soortelijk gewicht (kg/m ³)	Opslag (m ³ /paard)
Krachtvoer	0 - 6	30	0 - 180	700	0 - 0,26

4.2 Opslag ruwvoer en strooisel

De opslag van ruwvoer en strooisel moet zodanig zijn dat de kwaliteit tijdens de opslag niet vermindert door regeninslag, lekkage en dergelijke. Elke goed overdekte en goed bereikbare ruimte kan voor de opslag van ruwvoer en stro worden gebruikt.

Vanwege brandgevaar is een goede afscheiding gewenst tussen de hooi- en/of stro-opslag en ruimten voor andere bestemmingen. Op een paardenbedrijf worden hooi en stro doorgaans per vracht aangekocht (respectievelijk 12-15 ton en 10-12 ton). De berging op een paardenbedrijf zal dan ook voldoende groot moeten zijn om deze vrachten op te kunnen slaan. Per ton stro is bij een stapelhoogte van 4m een opslag nodig van 3m². Per ton hooi is bij een stapelhoogte van circa 4m een opslag nodig van ruim 2,5m²
(Bron: Handboek voor de rundveehouderij, IKC, Lelystad).

4.3 Opslag mest

Hoeveel mest moet worden opgeslagen, is afhankelijk van de opslagduur, het aantal paarden en het huisvestingsstelsel. Bij grote aantallen paarden is het vrij algemeen gebruikelijk dat de mest eens per 14 dagen wordt opgehaald. Bij kleine aantallen dieren wordt de mest vaak langer opgeslagen. Bij een stapelhoogte van 1 tot 1,5m zal circa 1m² mestplaat per paard (box) per 14 dagen nodig zijn
(Bron: Handboek voor de rundveehouderij, IKC, Lelystad).

4.4 Opslag materieel

Ook voor opslag en/of stalling van machines, werktuigen en transportmiddelen ten behoeve van het paardenbedrijf is een gemakkelijk bereikbare en overdekte bergingruimte nodig.

In een zadel-/tuigkamer kunnen zadels en tuigen worden opgeborgen. Om lange loopafstanden te voorkomen, is het raadzaam deze een gunstige ligging te geven ten opzichte van de boxen en/of was- en poetsplaats.

5. Voorzieningen voor verblijf en werk van personen

5.1 Kantoorruimte

De administratie van het bedrijf kan worden bijgehouden in de kantoorruimte. Aan deze kantoorruimte worden de eisen gesteld die aan ieder kantoor gesteld worden.

5.2 Ontvangstruimte

De ontvangstruimte kan gezien worden als een ruimte die wordt gebruikt om klanten te ontvangen of bijvoorbeeld het bedrijf te presenteren. De opzet kan verschillend van opzet en grootte zijn.

5.3 Kantine

De kantine doet doorgaans dienst als een tijdelijk verblijf van klanten met als doel ontspanning. Het kan een ontmoetingsplaats zijn voor klanten maar ook een plek om een consumptie te nuttigen. De kantine kan zeer verschillend van opzet en grootte zijn en moet in elk geval aan de daarvoor gestelde eisen voldoen. Gelet op de aanwezigheid van meer of minder publiek is een toiletruimte gewenst.

5.4 Verblijfsruimte stagiaires en grooms

Uit onderzoek is gebleken dat paardenhouderijen zeer regelmatig gebruik maken van hulpkrachten in de vorm van grooms of stagiaires. De inzet van stagiaires is zowel van belang voor de hedendaagse bedrijven als voor het voldoende praktijkervaring opdoen van de studenten op welk niveau dan ook. Het gaat hier vaak om jonge personen die met een fiets of het openbaar vervoer naar het vaak afgelegen bedrijf komen. Om voor een stageplaats in aanmerking te kunnen komen, moet het bedrijf een erkend opleidingsbedrijf zijn. Deze toetsing wordt landelijk uitgevoerd door de onafhankelijke organisatie Aequor te Ede. In sommige gevallen moet een paardenbedrijf faciliteiten hebben voor het huisvesten van de stagiaire. Het bedrijf zal dan kost en inwoning moeten bieden. De faciliteiten zijn vergelijkbaar met een studentenwoning: een ruimte voor te slapen, sanitaire ruimte, een zit- c.q. studeerhoek en een keuken/pantry binnen de bedrijfsgebouwen. Een andere mogelijkheid is om op het bedrijfsterrein een stacaravan te plaatsen of zogenaamde port-a-cabins.

Behalve van stagiaires wordt in de paardenhouderij, en dan met name bij de trainings- en africhtingsstallen, de sportstallen en de hengstenhouderij, veel gebruik gemaakt van zogenaamde grooms. Dit zijn personen die verantwoordelijk zijn voor de algemene verzorging van een of meerdere (sport)paarden. De ruiter, amazone of eigenaar moet blind kunnen vertrouwen op deze persoon. Zij zijn dagelijks vele uren per dag bezig met de paarden, van verzorging tot het naar de zin maken van het paard, het houden van toezicht, algehele controle etc.

Door de verantwoordelijkheid en onregelmatige werktijden, soms tot diep in de nacht of juist vanaf 's morgens vroeg, is een verblijf voor deze grooms vereist. Aan een dergelijk verblijf worden dezelfde eisen gesteld als aan een stagiaireonderkomen, maar van een zelfstandige woonruimte is geen sprake.

5.5 (Bedrijfs)woning

Op een paardenhouderij is een (bedrijfs)woning noodzakelijk. De aard van deze vorm van dierhouderij vereist dat permanent toezicht wordt gehouden op de paarden, maar ook op de gebouwen en het materieel. Denk hierbij ook aan een fokkerij waar regelmatig 's nachts veulens worden geboren en waarbij de noodzaak bestaat dat iemand aanwezig is. Daarnaast vergen de werkzaamheden (lange werkdagen), de aan- en afvoer van paarden en het ontvangen van klanten dermate veel tijd en toezicht dat een bedrijfswoning noodzakelijk is.

In bepaalde gevallen kan het noodzakelijk zijn dat de bedrijfsaard of de bedrijfsomvang een tweede woning vereist. Voor de criteria waaraan de noodzaak moet worden getoetst, wordt verwezen naar bijlage II.

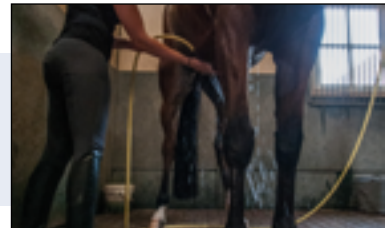
6. Overige voorzieningen in/rond de stal

6.1 Was-/poetsplaats

Definitie was-/poetsplaats:

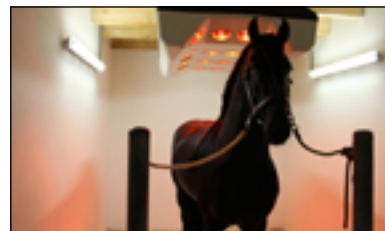
Ruimte met een afmeting van circa 3m x 3m, waar het paard verzorging kan genieten met mogelijkheid tot gebruik van koud én warm water.

Aanbeveling afmeting was-/poetsplaats: circa 3m x 3m.

6.2 Solarium

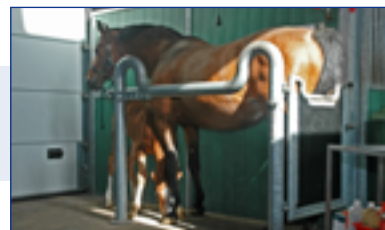
Een solarium biedt de mogelijkheid het paard snel te drogen na een wasbeurt of bijvoorbeeld als mogelijkheid de spieren te verwarmen voor de aanvang van de dagelijkse training. Ook kan een solarium dienst doen als middel ter bevordering van herstel van spiergroepen na een training.

6.3 Opvoelbox

Definitie opvoelbox:

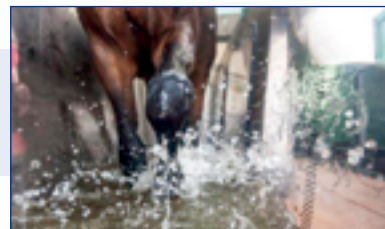
Ruimte waarin het paard geplaatst kan worden en vervolgens op een, zowel voor mens als dier, veilige wijze (rectaal) onderzocht kan worden.

6.4 Aquatrainer

Definitie aquatrainer:

Een aquatrainer is een lopende band die onder water gezet kan worden en op elk willekeurig waterniveau ingesteld kan worden. Met een aquatrainer worden uithoudingsvermogen, spierkracht, coördinatie en lenigheid van het paard verbeterd.

6.5 Spermawinstation

Definitie spermawinstation:

Inrichting waar werkzaamheden ten behoeve van spermawinning worden uitgevoerd. Hieronder vallen de ruimte van het fantoom waarop het sperma wordt gewonnen, het laboratorium en ingeval van een hengstenhouderij ook de hengstenstal. In de voorschriften van de Certificering Hengstenhouderij staan eisen vermeld voor een spermawinstation.

6.6 Parkeerplaats

Definitie parkeerplaats:

Een ruimte op het erf waar zowel auto's worden geparkeerd als paarden worden geladen en gelost.

Het is verstandig om het laden en lossen van paarden op het erf plaats te laten vinden, vanwege veiligheid voor zowel paard en betrokkenen als medeweggebruikers. Bij voorkeur is het erf afsluitbaar. Maneges, pensionstallen en verenigingsaccommodaties hebben daarbij een extra behoefte aan parkeerplaatsen ten behoeve van hun klanten (evt. met paard), die voor het merendeel met eigen vervoer komen.

5 BIJLAGE III

Criteria voor een tweede bedrijfswoning

Bij de beoordeling van een aanvraag voor een tweede bedrijfswoning in de paardenhouderij zal per bedrijf een gedegen en onafhankelijke toets moeten worden uitgevoerd. De paardenhouderij in Nederland wordt namelijk gevormd door een scala aan bedrijfstypen, waarvan de samenstelling per geval kan verschillen.

Bij de toetsing speelt niet alleen het aantal dieren een rol, maar moeten ook andere aspecten worden beoordeeld. Daarbij kan worden gedacht aan de intensiteit van de verschillende werkzaamheden, de begeleiding, het toezicht, de kwaliteit van het bedrijf en in sommige gevallen ook de waarde van de aanwezige dieren. Wanneer sprake is van een gecombineerd bedrijf, zoals een trainings- en africhtingsstal c.q. sportstal met bijvoorbeeld een fokkerij en opfokbedrijf, liggen de disciplines zo ver uit elkaar dat er naar alle waarschijnlijkheid ook verschillende personen, met verschillende knowhow, opleiding en ervaring op het bedrijf werkzaam zijn.

Geadviseerd wordt het beoordelen van de bouw aanvraag en het al dan niet vergunnen van een tweede bedrijfswoning, te laten plaatsvinden op de navolgende onderdelen:

1. aantal personen dat werkzaam is op het bedrijf;
2. aantal paarden;
3. kwaliteit/niveau in algemene zin van het bedrijf;
4. de noodzaak op toezicht bij de verschillende disciplines met de daarbij behorende knowhow binnen het bedrijf;
5. de continuïteit van het bedrijf;
6. de organisatiestructuur en verantwoordelijkheden binnen het bedrijf;
7. veiligheid in de breedste zin des woords;
8. welzijn.

Een hulpmiddel om te beoordelen of een tweede bedrijfswoning noodzakelijk is, is het berekenen van het aantal Nederlandse grootte-eenheden (nge) van een bedrijf. Aan de hand hiervan kan een inschatting worden gemaakt van de aard van de paardenhouderij, zodat de beoordeling wordt geobjectiveerd. Wel is het vaste rechtspraak dat nge's alleen een hulpmiddel zijn, maar niet als maatgevend criterium kunnen worden gehanteerd.

5 BIJLAGE IV

Voorbeeld van definities:

Artikel 1

Gebruiksgerichte paardenhouderij: een paardenhouderij waar het rijden met paarden primair gericht is op de ruiter/amazone.

Productiegerichte paardenhouderij: een paardenhouderij waar uitsluitend of in hoofdzaak handelingen aan en/of met paarden worden verricht die primair gericht zijn op het voortbrengen, africhten en trainen en verhandelen van paarden.

Agrarisch bedrijf (verruimde agrarische bestemming!)

Een aan het buitengebied gebonden bedrijf waar uitsluitend of in hoofdzaak het houden van dieren en/of het telen van gewassen voorop staat, waaronder mede wordt verstaan qua aard vergelijkbare activiteiten, zoals ook een productie-gerichte paardenhouderij, inclusief pensionstal en/of opfokstal

Voorbeeld van planregels met betrekking tot bouwen en gebruik:

Artikel (..)

A. Doeleindenomschrijving

3 bestemd voor een productiegerichte paardenhouderij en, voor zover de aanduiding (GP) is opgenomen, bestemd voor gebruiksgerichte paardenhouderij,

alsmede ondergeschikt aan en uitsluitend ten dienste van de paardenhouderij:

- a. bed en breakfast, met dien verstande dat maximaal verblijfsruimten zijn toegestaan met een gezamenlijk oppervlak vanm²;
- b. een horecavoorziening met een maximale oppervlakte van ... m²;
- c. detailhandel, met dien verstande dat maximaalm² netto verkoopvloeroppervlak is toegestaan.

B. Inrichting

Op deze gronden zijn toegelaten:

- a. Gebouwen, waaronder bedrijfswoningen met bijgebouwen, een binnenrijbaan, stallen, materieelopslag, kantoor- en ontvangstruimte, een kantine en een ruimte voor hulpkrachten;
- b. bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zoals een buitenrijbaan, mestopslag, een stap-/trainingsmolen, een paddock, een langeercirkel en lichtmasten;
- c. verhardingen, zoals parkeerplaatsen;
- d. bijbehorende voorzieningen, zoals voer- en strooiselopslag;
- e. tuinen en erven.

C. Bouwen

Voor het bouwen geldt het volgende regels:

- a. gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde dienen te worden opgericht binnen het op de verbeelding aangegeven bouwvlak met dien verstande dat de oppervlakte van het bouwvlak:
 - voor bedrijfsmatige paardenhouderijen minimaal 1,0 en maximaal 2,5 ha bedraagt;
 - voor semi-bedrijfsmatige paardenhouderijen minimaal 0,5 en maximaal 1,0 ha bedraagt;
- b. per bedrijf mag maximaal een bedrijfswoning worden opgericht;
- c. de goothoogte van gebouwen mag ten hoogste m¹ bedragen, en de bouwhoogte ten hoogste ...;
- d. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag ten hoogste m¹ bedragen;
- e. indien de aanvraag betrekking heeft op een gebruiksgerichte paardenhouderij, dienen zonodig de resultaten van het onderzoek naar het marktpotentieel te worden overgelegd;
- f. burgemeester en wethouders kunnen van de aanvrager het overleggen van een bedrijfsplan verlangen, in welk geval advies wordt ingewonnen bij een daartoe aangewezen adviesinstantie;
- g. voor zover de landschappelijke kwaliteiten van de omgeving daartoe aanleiding geven, kunnen burgemeester en wethouders de aanvraag voorleggen aan een landschapsdeskundige.

D. Afwijkingen

Burgemeester en wethouders kunnen onder nader te stellen voorwaarden bij omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

1. Lid C, sub a voor het bouwen van de volgende bouwwerken buiten het bouwvlak:
 - buitenrijbaan;
 - stap- en trainingsmolen;
 - langeercirkel;
 - mestopslag, mits de oppervlakte niet meer dan m² bedraagt.
2. Lid C, sub b, voor het bouwen van een tweede bedrijfswoning, waarbij de volgende voorwaarden gelden:
 - door aanvrager dient aan de hand van een bedrijfsplan de noodzaak van een extra woning te worden aangetoond;
 - het bedrijfsplan wordt voorgelegd aan een daartoe aangewezen adviesinstantie;
3. Lid C, sub c, voor een goot- en/of bouwhoogte tot ten hoogste ... m¹;
4. Lid C, sub d, voor een bouwhoogte tot ten hoogste ... m¹;

E. Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd om, voor gronden die op de verbeelding zijn bestemd voor agrarische doeleinden, deze bestemming te wijzigen in de bestemming "paardenhouderij (PP)" of "paardenhouderij (GP)", mits voldaan wordt aan de volgende voorwaarden
(...)

F. Advisering

Voor de toepassing van de onder D en E genoemde bevoegdheden dient de aanvraag te worden voorgelegd aan een door burgemeester en wethouders aan te wijzen deskundige.

5 BIJLAGE V

De Sectorraad Paarden (SRP) is een zelfstandige stichting (sinds 1 januari 2007)

- De SRP is het aanspreekpunt voor de paardensector richting overheid
- De SRP is de spreekbuis van de paardensector richting overheid
- De SRP behartigt de collectieve belangen van de paardensector in Nederland
- De SRP wordt gevormd door samenwerkende partijen in de Nederlandse paardensector
- De SRP behartigt de gemeenschappelijke belangen van de paardensector vanuit een samenwerking tussen de sport, de fokkerij en de ondernemers
- De collectieve belangenbehartiging heeft als doel duurzame ontwikkelingen in de paardensector, nationaal en internationaal, te waarborgen.

Het bestuur van de SRP bestaat uit voorzitters van partijen vanuit de sport (KNHS), de Koepel fokkerij (stamboeken waaronder KWPN, KFPS e.a.) en de ondernemersorganisaties (FNHO en LTO) en een onafhankelijke voorzitter.

In de Sectorraad Paarden houden de diverse werkgroepen zich bezig met actuele onderwerpen die voor de alle samenwerkende organisaties in de SRP van belang zijn.

In de Sectorraad Paarden zijn de volgende werkgroepen actief:

- Werkgroep Ruimtelijke Ordening,
- Werkgroep Welzijn,
- Werkgroep Diergezondheid,
- Werkgroep I&R,
- Werkgroep Communicatie,
- Werkgroep Fiscaal Sociaal Economisch Beleid,
- Werkgroep Onderwijs

Partijen die zijn verenigd in de Sectorraad Paarden zijn:

- KNHS** - *Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie*
- FNHO** - *Federatie van Nederlandse Hippische Ondernemers, de overkoepelende Vereniging van hippische ondernemersorganisaties:*
- Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra (FNRS)
 - Verenigde Sportpaardenhandel (VSN)
 - Vereniging van Hengstenopfokkers (VHO)
 - Bond van KWPN Hengstenhouders (BvHH)
 - Nederlandse Vereniging van Hoefsmeden (NVvH)
 - Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie bij Dieren (NVFD)
 - Nederlandse Vereniging voor Gebitsverzorging bij het Paard (NVVGP)
 - Groep Geneeskunde van het Paard (GGP)
 - Nederlandse Vereniging van Zadelmakers en Rijzadelspecialisten (NVZR)
- LTO** - *Land- en Tuinbouworganisatie*
- Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO)
 - Land- en Tuinbouworganisatie Noord (LTO Noord)
 - Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB)
- Koepel Fokkerij** - *overkoepelende organisatie voor erkende stamboeken in Nederland*
- KWPN** - *Koninklijk Warmbloed Paardenstamboek Nederland*

Contact opnemen met de Sectorraad Paarden kan via info@sectorraadpaarden.nl

Actuele informatie over de diverse projecten van de Sectorraad Paarden vindt u op www.sectorraadpaarden.nl.

BIJLAGE VI

Lijst met afkortingen:

- Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS)
- Algemene wet bestuursrecht (Awb)
- Ammoniak (NH³)
- Besluit omgevingsrecht (Bor)
- Besluit ruimtelijke ordening (Bro)
- Natuurbeschermingswetvergunning 1998 (Nbw 1998)
- Omgevingsvergunning beperkte milieutoets (OBM)
- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)
- Sectorraad Paarden (SRP)
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
- Vrijkomende Agrarische Bedrijfslocatie (VAB)
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)
- Wet ruimtelijke ordening (Wro)

